

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**НАКАЗ****20.11.2015 № 1470**

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
09 грудня 2015 р.
за № 1528/27973

**Про затвердження Нормативів виконання навчальних
вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу
служби цивільного захисту та працівників Оперативно-
рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до
виконання завдань за призначенням**

Відповідно до [статті 90](#) Кодексу цивільного захисту України та з метою забезпечення належного рівня професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів управління та формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Нормативи виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням](#), що додаються.

2. Департаменту юридичного забезпечення МВС (Горбась Д.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр	А.Б. Аваков
ПОГОДЖЕНО:	
В. о. голови Профспілки працівників державних установ України	Ю. Піжук
Голова Спільного представницького органу об'єднань профспілок	Г.В. Осовий
Перший заступник Голови Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні	О. Мірошніченко

Генеральний директор Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України	В. Биковець
Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій	М.О. Чечоткін
Міністр охорони здоров'я України	Олександр Квіташвілі

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства внутрішніх справ України 20.11.2015 № 1470
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09 грудня 2015 р. за № 1528/27973

НОРМАТИВИ

виконання навчальних вправ з підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням

І. Загальні положення

1. Ці Нормативи використовуються у системі професійної підготовки та післядипломної освіти для підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту та працівників (далі - особовий склад) органів управління і формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України з метою розвитку в особового складу витривалості і сили, вдосконалення професійних вмінь і навичок роботи із спорядженням, обладнанням, технікою та механізмами шляхом відпрацювання індивідуальних або групових навчальних вправ у складі підрозділу (відділення, караулу, зміни, розрахунку, обслуги, екіпажу).

2. До виконання цих Нормативів залучається особовий склад органів управління і формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України, який пройшов теоретичний і практичний курс підготовки, інструктаж з безпеки праці, періодичний медичний огляд та допущений до роботи із спорядженням, обладнанням, технікою і механізмами.

3. Для відпрацювання цих Нормативів використовуються лише справна техніка і механізми, справне і випробуване обладнання, засоби, пристрої та інструмент.

Техніка укомплектовується обладнанням, інструментом, пристроями та засобами, укладеними і закріпленими на штатних місцях.

Особовий склад, який залучається до виконання цих Нормативів, повинен бути у робочій повсякденній формі одягу.

4. Місце перебування особового складу, розміщення спорядження, обладнання, засобів, пристроїв, інструменту, техніки та механізмів перед початком виконання цих Нормативів зазначається в умовах виконання навчальної справи.

Відпрацювання нормативу, що передбачає запуск двигуна внутрішнього згоряння технічного засобу, при температурі повітря нижче 5 °С проводиться після попереднього прогріву двигуна.

При несприятливих погодних умовах нормативи на відкритій місцевості не відпрацьовуються (температура повітря вище +30 °C або нижче -20 °C, ожеледиця, гроза, сильні опади або вітер).

5. Виконання особовим складом цих Нормативів розпочинається з моменту подачі команди (сигналу) і триває до завершення виконання всіх елементів навчальної вправи. Відлік часу здійснюється секундоміром.

Навчальна вправа вважається виконаною, якщо у визначеній цими Нормативами послідовності виконано всі елементи навчальної вправи та не перевищено нормативний час на оцінку "задовільно".

Виконання цих Нормативів негайно припиняється у випадку порушень безпеки праці, які можуть призвести до травмування особового складу, або допущення помилок, що можуть призвести до аварій, поломок техніки, механізмів, обладнання.

6. Оцінювання результатів здійснюється за чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно" шляхом порівняння часу, за який особовий склад виконав навчальну вправу, з нормативним часом, відведеним для її виконання.

Якщо для виконання вправи встановлено нормативний час для літнього і зимового періодів, оцінювання за першим здійснюється тоді, коли особовий склад гарнізону ДСНС України переведено на літню форму одягу, за другим - на зимову.

Встановлений час для окремих нормативів збільшується на поправочну величину у порядку, визначеному в умовах виконання навчальної вправи.

Оцінка за виконання цих Нормативів знижується за допущені помилки, якщо це передбачено умовами виконання навчальної вправи.

У випадку, коли один і той самий норматив відпрацьовується декілька разів, оцінка визначається за найкращим отриманим результатом.

7. Загальна оцінка виконання особовим складом декількох індивідуальних або групових нормативів у складі підрозділу (відділення, караулу, зміни, розрахунку, обслуги, екіпажу) визначається з оцінок, одержаних за виконання кожного нормативу:

"відмінно", якщо не менше 90 % перевірених нормативів оцінені позитивно, при цьому більше 50 % нормативів оцінені на "відмінно";

"добре", якщо не менше 80 % перевірених нормативів оцінені позитивно, при цьому більше 50 % нормативів оцінені не нижче "добре";

"задовільно", якщо не менше 70 % нормативів оцінені позитивно, а при оцінці з трьох нормативів позитивно оцінені два, один з них - не нижче "добре";

"незадовільно", якщо не виконано умови на оцінку "задовільно", а також у випадку, коли допущено порушення безпеки праці, які могли призвести до травмування особового складу, або помилки, що могли призвести до аварій, поломок техніки, механізмів та обладнання.

8. Результати виконання цих Нормативів як один із показників використовуються для визначення загального рівня готовності органів управління і формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України до виконання завдань за призначенням.

II. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів (частин)

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1. Вправи за сигналом "Тривога"						
1.1	Збір чергового караулу (використовується при проведенні раптових	черговий караул	літній період			Особовий склад знаходиться на території підрозділу та займається згідно з розпорядком дня. За сигналом "Тривога" особовий склад надягає спеціальний одяг і шикується у гаражі. Сигнал тривоги
			60 с	75 с	90 с	
			зимовий період			

	перевірок)		65 с	80 с	95 с	подається через постового на фасаді (днювального по гаражу). Початок: подано команду " Збір чергового караулу ". Закінчення: особовий склад чергового підрозділу шикується по номерах оперативного розрахунку у гаражі (у визначеному місці). Час фіксується в момент шиккування чергового підрозділу у повному складі. Примітка. Нормативний час збільшується на 7 с, якщо караульне приміщення знаходиться на другому поверсі	
1.2	Збір і виїзд за сигналом "Тривога"	відділення	літній період			Вправа виконується під час планових занять у системі службової підготовки та перевірок організації служби. Автомобілі оперативного розрахунку знаходяться у гаражі. Особовий склад знаходиться у караульному приміщенні і розміщується довільно. Спеціальний одяг та спорядження складені на стелажі будь-яким способом. За сигналом "Тривога" особовий склад надягає спеціальний одяг і сідає в пожежно-рятувальний автомобіль. Автомобіль виїжджає за поріг воріт гаража. Початок: подано команду " Навчальна тривога " та звучить звуковий сигнал тривоги. Закінчення: особовий склад відділення (караулу) знаходиться в автомобілі у спеціальному одязі пожежного, двері зачинені, пробліскові маячки на автомобілі включено. Відлік часу: під час виконання вправи з посадкою особового складу в автомобіль у гаражі час фіксується в момент пересікання задніми колесами останнього автомобіля порога воріт гаража; під час виконання вправи з посадкою особового складу в автомобілі біля фасаду час фіксується в момент зачинення останніх дверей автомобіля (нормативний час вказано у дужках); нормативний час збільшується: на 7 с, якщо караульне приміщення знаходиться на другому поверсі; на 3 с, якщо висота підлоги кабіни автомобіля від підлоги гаража становить 1 м та більше. Примітка. Під час використання пожежно-рятувальних автомобілів з гальмівною системою, що передбачає автоблокування коліс при стоянці, норматив виконується після попереднього її накачування повітрям до робочого тиску	
			30 с	35 с	40 с		
			(33 с)	(38 с)	(43 с)		
			караул	35 с	40 с		45 с
		(38 с)	(43 с)	(48 с)			
		зимовий період					
		відділення	35 с	40 с	45 с		
			(38 с)	(43 с)	(48 с)		
			караул	40 с	45 с		50 с
				(43 с)	(48 с)		(51 с)

2. Вправи із захисним одягом та спорядженням						
2.1	Надягання	літній період				Спеціальний одяг та спорядження складені

	спеціального (захисного) одягу та спорядження	пожежний-рятувальник	21 с	24 с	27 с	на стелажі будь-яким способом. Рукавиці закріплені на карабін. Пожежні-рятувальники (пожежний-рятувальник) знаходяться в одному метрі від стелажа обличчям до нього. У зимовий час підкашник укладається біля каски, до захисного одягу прикріплена підкладка (в брезентовий одяг вкладена зимова куртка). Початок: подано команду " Спеціальний одяг надягнути ". Закінчення: спеціальний одяг та спорядження надягнуті, куртка застібнута на всі гудзики (гачки), пояс застібнутий, кінець його заправлений в пряжку. Підборідний ремінь каски закріплений
		відділення	26 с	29 с	32 с	
		зимовий період				
		пожежний-рятувальник	26 с	29 с	32 с	
	відділення		31 с	34 с	37 с	
		зимовий період				
		пожежний-рятувальник	70 с	75 с	80 с	Костюм виїнятий з мішка і складений на стелажі. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі, у касці, без пожежного пояса стоїть в одному метрі від костюма обличчям до нього. Початок: подано команду " Тепловідбивний костюм надягнути ". Закінчення: костюм надягнутий і застібнутий на всі гудзики. Шолом-маска з пелериною надіта поверх каски і застібнута, рукавиці надягнені. Примітка. Шолом-маска прикріплюється до куртки тільки спереду, рукавиці ремінцями не закріплюються
		зимовий період				
пожежний-рятувальник	77 с	82 с	87 с			
3. Вправи з рятувальною мотузкою						
3.1	Закріплення рятувальної мотузки за конструкцію	пожежний-рятувальник	4 с	6 с	8 с	Пожежний-рятувальник стоїть у спеціальному одязі та спорядженні в одному метрі від конструкції. Рятувальна мотузка змотана у чохла з лямкою, перекинута через плече пожежного-рятувальника. Кінець мотузки довжиною 50 см знаходиться у руці пожежного-рятувальника. Початок: подано команду " Рятувальну мотузку за конструкцію закріпити ". Закінчення: мотузка закріплена за конструкцію, вузол надійно зав'язаний
3.2	Закріплення рятувальної мотузки за конструкцію пожежним-рятувальником, підключеним до апарата захисту органів дихання	пожежний-рятувальник	6 с	8 с	10 с	Пожежний-рятувальник стоїть у спеціальному одязі та спорядженні, підключений до апарата захисту органів дихання, в одному метрі від конструкції. Рятувальна мотузка змотана у чохла з лямкою, перекинута через плече пожежного-рятувальника. Кінець мотузки довжиною 50 см знаходиться у руці пожежного-рятувальника. Початок: подано команду " Рятувальну мотузку за конструкцію закріпити ". Закінчення: мотузка закріплена за конструкцію, вузол надійно зав'язаний

3.3	Змотування рятувальної мотузки (30 м) в клубок	пожежний-рятувальник	6 хв.	8 хв.	10 хв.	Пожежний-рятувальник стоїть в одному метрі від розмотаної мотузки, один кінець якої знаходиться у руці. Початок: подано команду "Рятувальну мотузку змотати". Закінчення: мотузка змотана в клубок, вільний кінець мотузки заправлений всередину клубка, клубок покладений у чохол
3.4	В'язання подвійної рятувальної петлі з надяганням її на потерпілого	пожежний-рятувальник	21 с	25 с	30 с	Пожежний-рятувальник стоїть у спеціальному одязі та спорядженні в одному метрі від "потерпілого", який лежить на спині. Рятувальна мотузка змотана в клубок і знаходиться у чохла з лямкою, перекинутаю через плече пожежного-рятувальника. Кінець мотузки довжиною 50 см знаходиться у руці пожежного-рятувальника. Початок: подано команду "Подвійну рятувальну петлю на потерпілого надягти". Закінчення: рятувальна петля зв'язана і надіта на "потерпілого". Короткий кінець мотузки обв'язаний навколо талії "потерпілого" і закріплений на вузлі рятувальної петлі, довгий кінець мотузки намотаний на карабін (2 петлі) пожежного-рятувальника та проведений за його спиною
3.5	В'язання подвійної рятувальної петлі з надяганням її на потерпілого пожежним-рятувальником, підключеним до апарата захисту органів дихання	пожежний-рятувальник	32 с	38 с	45 с	Пожежний-рятувальник стоїть у спеціальному одязі та спорядженні, підключений до апарата, в одному метрі від "потерпілого", який лежить на спині. Рятувальна мотузка змотана в клубок і знаходиться у чохла з лямкою, перекинутаю через плече пожежного-рятувальника. Кінець мотузки довжиною 50 см знаходиться у руці пожежного-рятувальника. Початок: подано команду "Подвійну рятувальну петлю на потерпілого надягти". Закінчення: рятувальна петля зв'язана і надіта на "потерпілого", короткий кінець мотузки обв'язаний навколо його талії і закріплений на вузлі рятувальної петлі, довгий кінець мотузки намотаний на карабін (2 петлі) пожежного-рятувальника та проведений за його спиною
4. Вправи з пожежними драбинами						
4.1	Підйом по автодрабині на висоту:	пожежний-рятувальник	літній період			Автодрабина встановлена і висунута на задану висоту при куті нахилу 70°. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі стоїть на землі біля приставної

			19 с	21 с	24 с	драбини. Початок: подано команду " По висувній автодрабині піднятись ". Закінчення: пожежний-рятувальник піднявся на задану висоту і закріпився за щабель драбини карабіном. Примітка. Під час підйому на висоту 25 м і більше автодрабина повинна останнім коліном спиратися на конструкції будівлі
	15 м		22 с	24 с	27 с	
	20 м		25 с	27 с	30 с	
	25 м		28 с	30 с	33 с	
	30 м		зимовий період			
	15 м		25 с	27 с	30 с	
	20 м		30 с	32 с	35 с	
	25 м		35 с	37 с	40 с	
	30 м		40 с	42 с	45 с	
4.2	Підйом по автодрабині зі стволом "першої допомоги" на висоту:	пожежний-рятувальник	літній період			Автодрабина встановлена і висунута на задану висоту при куті нахилу 70°. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі стоїть на землі біля приставної драбини, рукавна лінія розмотана, рукав (d - 51 мм) перекинутий через плече, ствол приєднаний до рукавної лінії. Початок: подано команду " Ствол першої допомоги по висувній автодрабині підняти ". Закінчення: пожежний-рятувальник досяг заданої висоти і закріпився карабіном за щабель драбини, рукавна лінія закріплена рукавною затримкою. Примітка. Під час підйому на висоту 25 м і більше автодрабина повинна останнім коліном спиратися на конструкції будівлі
			15 м	24 с	26 с	
	20 м		29 с	31 с	34 с	
			зимовий період			
	15 м		30 с	32 с	35 с	
	20 м		36 с	38 с	41 с	
4.3	Підйом по підвішеній штурмовій драбині у вікно 4-го поверху навчальної башти	пожежний-рятувальник	літній період			Драбина підвішена за підвіконня 2-го поверху навчальної башти. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі ногою стоїть на першому щаблі, руками тримається за драбину. Карабін страховки зачеплений за пояс, рятувальна мотузка протягнута у страхувальний блок башти та з'єднана з карабіном виконуючого вправу. Помічник контролює безпеку праці та працює на страховці. Початок: подано команду " У вікно 4-го поверху навчальної башти - РУШ ". Закінчення: пожежний-рятувальник обома ногами торкнувся підлоги 4-го поверху навчальної башти
			22 с	24 с	27 с	
			зимовий період			
			26 с	28 с	31 с	
4.4	Перенесення,	пожежний-	літній період			Лінія старту знаходиться на відстані 32 м

	підвішування і підйом по штурмовій драбині у вікно 4-го поверху навчальної башти	рятувальник	32 с	36 с	39 с	25 см від основи навчальної башти. Драбина лежить сьомим щаблем на лінії старту. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі знаходиться на лінії старту, руками тримаючись за драбину. Помічники: один працює на страховці, контролює безпеку праці, тримає рятувальну мотузку, протягнуту у страхувальний блок башти та з'єднану з карабіном. Інший знаходиться у вікні другого поверху навчальної башти, тримає карабін з рятувальною мотузкою, коли виконуючий вправу з'являється на підвіконні, чіпляє карабін йому за пояс. Початок: подано команду " У вікно 4-го поверху навчальної башти - РУШ ". Закінчення: пожежний-рятувальник обома ногами торкнувся підлоги 4-го поверху навчальної башти
			зимовий період			
			36 с	40 с	43 с	
4.5	Перенесення і встановлення висувної драбини у вікно 3-го поверху навчальної башти	пожежний-рятувальник	літній період			Вправу виконують 2 особи. Пожежні-рятувальники у спеціальному одязі стоять за лінією старту біля драбини, не відриваючи її від землі. Висувна драбина лежить башмаками на лінії старту. Лінія старту знаходиться на відстані 30 м від основи навчальної башти. Початок: подано команду " Висувну драбину встановити ". Закінчення: висувна драбина встановлена на 3 щаблі вище підвіконня 3-го поверху навчальної башти
			16 с	20 с	24 с	
			зимовий період			
			20 с	24 с	28 с	
4.6	Підйом по встановленій висувній драбині у вікно 3-го поверху навчальної башти	пожежний-рятувальник	літній період			Вправу виконують 2 особи. Висувна драбина встановлена на 3 щаблі вище підвіконня 3-го поверху навчальної башти. Один пожежний-рятувальник у спеціальному одязі ногою стоїть на першій сходинці, руками тримаючись за драбину, інший у спеціальному одязі знаходиться між стіною навчальної башти і драбиною, утримуючи її руками за неробочу поверхню. Початок: подано команду " У вікно 3-го поверху навчальної башти - РУШ ". Закінчення: пожежний-рятувальник торкнувся обома ногами підлоги 3-го поверху навчальної башти
			8 с	10 с	12 с	
			зимовий період			
			12 с	14 с	16 с	
4.7	Перенесення, встановлення і підйом по висувній драбині у вікно 3-го поверху навчальної башти	пожежний-рятувальник	літній період			Вправу виконують 2 особи. Пожежні-рятувальники у спеціальному одязі стоять за лінією старту біля драбини, не відриваючи її від землі. Висувна драбина лежить башмаками на лінії старту. Лінія старту знаходиться на відстані 30 м від основи навчальної башти. Початок: подано команду " У вікно 3-го поверху навчальної башти - РУШ ". Закінчення: пожежний-рятувальник торкнувся обома ногами підлоги 3-го
			24 с	28 с	32 с	
			зимовий період			
			28 с	32 с	36 с	

						поверху навчальної башти
5. Вправи з підготовки до оперативного розгортання відділень на пожежно-рятувальних автомобілях						
5.1	Встановлення автомобіля на пожежний гідрант	пожежний-рятувальник, водій	літній період			Автомобіль знаходиться на відстані 3 метрів від пожежного гідранта до всмоктувального патрубку насоса. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі та водій стоять на відстані 1 м від автомобіля спиною до відсіку, в якому розміщена пожежна колонка. Пожежно-технічне обладнання закріплене на штатних місцях, двері відсіків зачинені, кришка колодязя гідранта знята, кришка стояка гідранта відкрита. Початок: подано команду "Автомобіль на пожежний гідрант встановити". Закінчення: колонка повністю накручена на стояк пожежного гідранта, напірно-всмоктувальний і напірний рукава приєднані до пожежної колонки та автомобіля. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубку до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням - 3 с. 2. У дужках вказаний час із забором води, який фіксується в момент появи води із напірного патрубку насоса
			32 с (36 с)	35 с (39 с)	38 с (42 с)	
			зимовий період			
			47 с (57)	50 с (60)	53 с (63)	
5.2	Встановлення автомобіля на водоймище з приєднанням двох всмоктувальних рукавів та сітки	пожежний-рятувальник, водій	літній період			Автомобіль знаходиться біля водоймища. Двигун працює на малих обертах. Пожежно-технічне обладнання закріплене на своїх місцях, рукавна котушка знята. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі та водій стоять напроти осі задніх коліс. Початок: подано команду "Автомобіль на водоймище встановити". Закінчення: двигун переключений на насос. Лінія всмоктування зібрана, мотузка всмоктувальної сітки розмотана, вільний кінець мотузки закріплений за конструкцію або всмоктувальний рукав. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубку до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням насоса - 3 с. 2. На автомобілях з розміщенням пеналів для напірно-всмоктувальних рукавів на висоті більше ніж 2,5 м до нормативного часу додається 7 с. 3. У дужках вказаний час із забором води, який фіксується в момент появи води із напірного патрубку насоса
			45 с (75 с)	50 с (80 с)	55 с (85 с)	
			зимовий період			
			50 с (80 с)	55 с (85 с)	60 с (90 с)	
5.3	Встановлення	командир	літній період			Насосна станція встановлена біля

	пожежної насосної станції "ПНС-110" на водоймище з приєднанням 2-х всмоктувальних рукавів і сітки	відділення, пожежний-рятувальник, водій	240 с	250 с	270 с	водоймища, пожежне обладнання зачинено у відсіках, оперативний розрахунок у спеціальному одязі знаходиться напроти осі задніх коліс. Початок: подано команду "Насосну станцію на водоймище встановити" . Закінчення: автомобіль встановлений на водоймище, насос заповнений водою, час фіксується в момент подачі води із напірного патрубка насоса
			зимовий період			
			255 с	265 с	285 с	
6. Вправи з оперативного розгортання відділень без встановлення пожежно-рятувального автомобіля на джерело води						
6.1	З подачею одного ствола "Б" через робочу лінію на три рукава d 51 мм від автоцистерни	пожежний-рятувальник, водій	літній період			Двигун автомобіля працює на малих обертах. Пожежно-технічне обладнання закріплене і знаходиться у відсіках, які закриті. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі та водій знаходяться напроти осі задніх коліс. Початок: подано команду "Ствол "Б" від автоцистерни через робочу лінію на три рукава діаметром 51 мм подати" . Закінчення: двигун переключений на насос, рукавна лінія прокладена. Пожежний-рятувальник зі стволом знаходиться на позиції, водій біля насоса. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубка до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням насоса - 3 с. 2. У дужках вказаний час із подачею води, який фіксується в момент появи води із ствола
			18 с	20 с	23 с	
			(23 с)	(25 с)	(28 с)	
			зимовий період			
			32 с	35 с	38с	
			(38 с)	(40 с)	(43 с)	
6.2	З подачею ствола "ГПС-600" через робочу лінію на три рукава d 51 мм від автоцистерни	пожежний-рятувальник, водій	літній період			Двигун автомобіля працює на малих обертах. Пожежно-технічне обладнання закріплене і знаходиться у відсіках, які закриті. Пожежний-рятувальник у спеціальному одязі та водій знаходяться напроти осі задніх коліс. Початок: подано команду "Ствол "ГПС-600" від автоцистерни через робочу лінію на три рукава діаметром 51 мм подати" . Закінчення: двигун переключений на насос, рукавна лінія прокладена. Пожежний-рятувальник зі стволом знаходиться на позиції, водій біля насоса. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубка до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням насоса - 3 с. 2. У дужках вказаний час із подачею піни, який фіксується в момент появи піни із ствола
			22 с	25 с	28 с	
			(29 с)	(32 с)	(35 с)	
			зимовий період			
			37 с	40 с	43 с	
			(44 с)	(47 с)	(50 с)	
6.3	З подачею ствола	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Двигун

	"Б" від автоцистерни по висувній драбині у вікно 3-го поверху навчальної башти з прокладанням магістральної лінії на три рукава d 77 мм та робочої лінії на два рукава d 51 мм		54 с (59 с)	60 с (65 с)	66 с (71 с)	автомобіля працює на малих обертах. Пожежно-технічне обладнання закріплене і знаходиться у відсіках, які закриті. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду "Від автоцистерни ствол "Б" по висувній драбині у вікно 3-го поверху подати" . Закінчення: двигун переключений на насос, насос заповнений водою (тільки влітку), рукавні лінії прокладені, робоча лінія закріплена рукавною затримкою. Розгалуження - біля основи навчальної башти. Ствольник знаходиться зі стволом на 3 поверсі, водій біля насоса Примітки: 1. Час збільшується на 5 с, якщо використовується автомобіль, висота підлоги якого від підлоги (землі) становить 1 м та більше. 2. При виконанні вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубку до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням насоса - 3 с. 3. Під час виконання вправи 3-4 особами до норми часу додається 15 с. 4. У дужках вказаний час із подачею води, який фіксується в момент появи води із ствола
			зимовий період			
			69 с	75 с	81 с	

7. Вправи з оперативного розгортання відділень з установкою пожежно-рятувального автомобіля на пожежний гідрант						
7.1	З подачею одного ствола "А" та одного ствола "Б" з прокладанням магістральної лінії на п'ять рукавів d 77 мм та двох робочих ліній (на два рукава d 51 мм та два рукава d 77 мм) з установкою автоцистерни на пожежний гідрант	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Автомобіль знаходиться біля гідранта, пожежно-технічне обладнання закріплено на своїх місцях, відсіки зачинені. Двигун працює на малих обертах. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду "Автоцистерну - на гідрант, один ствол "А" та один ствол "Б", магістральна лінія на п'ять рукавів, робочі лінії по два рукава від автоцистерни подати" . Закінчення: автомобіль встановлений на гідрант, двигун переключений на насос, насос заповнений водою (тільки влітку), рукавні лінії прокладені і з'єднані зі стволами. Водій знаходиться біля насоса, ствольник на позиції, готові до роботи. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубку до нормативного часу додається 10 с, з середнім розміщенням насоса - 3 с. 2. Під час виконання вправи 3-4 особами до норми часу додається 15 с. 3. У дужках вказаний час із подачею води, який фіксується в момент появи води із
			100 с (135 с)	105 с (140 с)	110 с (145 с)	
			зимовий період			
			120 с	125 с	130 с	

						ствола
7.2	3 подачею переносного лафетного ствола по 2-х магістральних лініях (на 3 рукава d 77 мм кожна) з установкою автоцистерни на пожежний гідрант	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Автомобіль знаходиться біля гідранта, пожежно-технічне обладнання закріплено на своїх місцях, відсіки зачинені. Двигун працює на малих обертах. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду "Автоцистерну – на гідрант. Від автоцистерни переносний лафетний ствол на дві магістральні лінії по три рукава подати". Закінчення: автомобіль встановлений на гідрант, двигун переключений на насос, насос заповнений водою (тільки влітку), рукавні лінії прокладені і з'єднані зі стволами. Водій знаходиться біля насоса, ствольник на позиціях, готові до роботи. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубку до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням насоса - 3 с. 2. У дужках вказаний час із подачею води, який фіксується в момент появи води із ствола
			80 с (105 с)	90 с (115 с)	100 с (125 с)	
			зимовий період			
			100 с (125 с)	110 с (135 с)	120 с (145 с)	
7.3	3 подачею одного ствола "Б" від автоцистерни з використанням гідроелеватора	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Двигун автомобіля працює на малих обертах. Пожежно-технічне обладнання закріплене і знаходиться у відсіках, які закриті. Відділення у спеціальному одязі шикується на відстані 1 м з лівої сторони автомобіля. Початок: подано команду "Ствол "Б" від автоцистерни з використанням гідроелеватора подати". Закінчення: двигун переключений на насос, рукавні лінії прокладені, пожежний-рятувальник зі стволом знаходиться на позиції, час фіксується в момент появи води із ствола (в літній період). Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі із середнім розміщенням насоса до нормативного часу додається 3 с. 2. У зимовий період норматив виконується без подачі води
			42 с	45 с	48 с	
			зимовий період			
			40 с	43 с	46 с	
8. Вправи з оперативного розгортання відділень з установкою пожежно-рятувального автомобіля на водоймище						
8.1	3 подачею одного	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Автомобіль

	ствола "А" та одного ствола "Б" з прокладанням магістральної лінії на п'ять рукавів d 77 мм та двох робочих ліній (на два рукава d 51 мм та два рукава d 77 мм) з установкою автомобіля на водоймище		119 с (139 с)	124 с (144 с)	129 с (149 с)	знаходиться біля водоймища, все пожежно-технічне обладнання закріплене на штатних місцях, відсіки зачинені. Двигун працює на малих обертах. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду "Автоцистерну - на водоймище, один ствол "А" та один ствол "Б", магістральна лінія на п'ять рукавів, робочі лінії по два рукава від автоцистерни подати". Закінчення: автомобіль встановлений на водоймище, двигун переключений на насос, заповнений водою (тільки влітку), рукавні лінії прокладені і з'єднані зі стволами. Водій знаходиться біля насоса, пожежні-рятувальники зі стволами на позиціях, готові до роботи. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубка до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням патрубка - 3 с. 2. На автомобілях з розміщенням пеналів для напірно-всмоктувальних рукавів на висоті більше ніж 2,5 м до нормативного часу додається 7 с. 3. Під час виконання вправи у складі 3-4 осіб до норми часу додається 15 с. 4. У дужках вказаний час з подачею води, який фіксується в момент появи води із ствола
			зимовий період			
			138 с	143 с	148 с	
8.2	З подачею переносного лафетного ствола по двох магістральних лініях (на 3 рукава d 77 мм кожна) з установкою автомобіля на водоймище	відділення	літній період			Вправу виконують 5-6 осіб. Автомобіль знаходиться біля водоймища, все пожежно-технічне обладнання закріплене на своїх місцях, відсіки зачинені. Двигун працює на малих обертах. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду "Від автоцистерни переносний лафетний ствол три магістральних подати". Закінчення: автомобіль встановлений на водоймище, двигун переключений на насос, заповнений водою (тільки влітку), рукавні лінії прокладені і з'єднані зі стволами. Водій знаходиться біля насоса, ствольник на позиції, готові до роботи. Примітки: 1. Під час виконання вправи на автомобілі з переднім розміщенням всмоктувального патрубка до нормативного часу додається 10 с, із середнім розміщенням патрубка - 3 с. 2. На автомобілях з розміщенням пеналів для напірно-всмоктувальних рукавів на висоті більше ніж 2,5 м до нормативного часу додається 7 с. 3. У дужках вказаний час з подачею води,
			85 с (115 с)	95 с (125 с)	105 с (135 с)	
			зимовий період			
			105 с	115 с	125 с	

						який фіксується в момент появи води із ствола
9. Вправи з оперативного розгортання відділень на автомобілі порошкового гасіння						
9.1	3 подачею одного ручного ствола з використанням трьох рукавів d 51 мм	пожежний- рятувальник, водій	літній період			Вправу виконують 2 особи. Пожежно- технічне обладнання закріплено на автомобілі, відсіки і двері пульта управління зачинені. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду " Від автомобіля ручний ствол подати " Закінчення: двигун працює. Рукавні лінії прокладені і з'єднані. Ствольник знаходиться на позиції в окулярах та респіраторній масці, водій - біля відкритого пульта управління, готові до роботи
			44 с	48 с	52 с	
			зимовий період			
			59 с	63 с	67 с	
9.2	3 подачею двох ручних стволів з прокладанням робочих ліній на два рукава d 51 мм	2 пожежні- рятувальники, водій	літній період			Вправу виконують 3 особи. Пожежно- технічне обладнання закріплено на автомобілі, відсіки і двері пульта управління зачинені. Відділення у спеціальному одязі шикується біля автомобіля. Початок: подано команду " Від автомобіля два ручних стволи по дві робочі лінії подати ". Закінчення: двигун працює. Рукавні лінії прокладені і з'єднані. Ствольники знаходяться на позиції в окулярах та респіраторних масках, водій - біля відкритого пульта управління, готові до роботи
			42 с	45 с	48 с	
			зимовий період			
			57 с	60 с	63 с	

III. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу аварійно-рятувальних служб

№ з/п	Найменування вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1. Вправи для аварійно-рятувальних підрозділів						
1.1	Збір за сигналом "ЗБІР - АВАРІЯ"	відділення	13 хв.	14 хв.	15 хв.	Вправа виконується під час проведення раптових перевірок чергового рятувального відділення. Особовий склад знаходиться в приміщенні чергового рятувального

						відділення, техніка, засоби малої механізації та майно знаходяться в гаражі. Сигнал подається від оперативного чергового або його помічника. Початок: подано команду "Збір - Аварія". Закінчення: чергове рятувальне відділення знаходиться в автомобілі, двері зачинені. Примітка. Під час використання рятувальних автомобілів з гальмівною системою, що передбачає автоблокування коліс при стоянці, норматив виконується після попереднього її накачування повітрям до робочого тиску
1.2	Розвідка сховищ і укриттів	відділення (обслуга)	22 хв.	28 хв.	35 хв.	Вправу виконують 6 осіб. На ділянці дії відділення (обслуги) розташовано 2 сховища. Відділення (обслуга) розташовується за 100 м від сховищ (укриттів). За командою визначаються стан входів, аварійних виходів, повітрозабирачів та інших елементів споруд, найбільш зручні місця з улаштування захисної споруди. Встановлюється зв'язок з тими, хто в укритті. Визначається приблизний об'єм робіт з улаштування сховищ (укриттів) і орієнтовна потреба у силах для їх виконання. Складається картка інженерної розвідки зі схемою. Початок: подано команду "До розвідки сховищ приступити". Закінчення: доповідь про закінчення розвідки і подання картки інженерної розвідки
1.3	Подавання повітря у завалене сховище: висота завалу 1,0 м висота завалу 2,0 м	обслуга компресорної станції	25 хв. 50 хв.	30 хв. 58 хв.	35 хв. 1 год. 10 хв.	Вправу виконують 3 особи. Завал з уламків залізобетонних і бетонних конструкцій 65 %. Компресорна станція і пневмоінструмент до роботи підготовлені. Обслуга з пневмоперфоратором поблизу компресорної станції за 20 м від місця роботи. За командою водій-компресорник запускає компресорну станцію і слідкує за її роботою, рятувальники пробурюють отвір у залізобетонному перекритті завтовшки 40 см через завал і встановлюють обсадну трубу. Початок: подано команду "Повітря у сховище подати". Закінчення: отвір пробурений, обсадна труба встановлена, повітря подано до сховища

1.4	Буріння отворів пневмоінструментом для подавання повітря у сховище: товщина стіни 0,5 м товщина стіни 1,0 м товщина стіни 1,5 м	обслуга компресорної станції	5 хв. 12 хв. 20 хв.	6 хв. 13 хв. 22 хв.	7 хв. 14 хв. 24 хв.	Вправу виконують 2 особи. Компресорна станція і пневмоінструмент до роботи підготовлені. Обслуга з бурильним молотком вишикувана поблизу компресорної станції за 20 м від місця роботи. За командою водій-компресорник запускає компресорну станцію і слідкує за її роботою, рятувальник пробурює у стіні отвір діаметром 46 мм. Початок: подано команду " До буріння отвору приступити ". Закінчення: отвір пробурений
1.5	Буріння отвору мотоперфоратором МП-1 "Смена" для подавання повітря у завалене сховище	обслуга	7 хв. 10 с	7 хв. 40 с	8 хв. 40 с	Вправу виконують 2 особи. Інструменти і приладдя в укладці знаходяться на штатному автомобілі за 20 м від захисної споруди. За командою обслуга знімає інструмент, приладдя з машини, готує їх до роботи і бурить отвір діаметром 32 мм у бетонній конструкції завтовшки 0,5 м. Початок: подано команду " До буріння отвору приступити ". Закінчення: отвір пробурений
1.6	Пробивання отвору розміром 0,7х0,7 м у загороджувальних конструкціях захисної споруди: залізобетонне покриття 40 см цегляна стіна 80 см бетонна стіна 60 см	обслуга компресорної станції (рятувальне відділення)	1 год. 30 хв. 1 год. 1 год.	1 год. 40 хв. 1 год. 10 хв. 1 год. 10 хв.	1 год. 50 хв. 1 год. 20 хв. 1 год. 20 хв.	Вправу виконують 3 особи. Компресорна станція і пневмоінструмент (електрогенератор та електровідбійник) підготовлені до роботи. Обслуга (відділення) з пневмоінструментом (електровідбійником) вишикувана поблизу компресорної станції (електрогенератора) на відстані 20 м від місця роботи. За командою водій-компресорник (водій-електрик) запускає компресорну станцію (електростанцію) і слідкує за її роботою, компресорники (рятувальники) пробивають отвір за допомогою пневмоінструменту (електровідбійника). Початок: подано команду " До пробивання отвору приступити ". Закінчення: отвір пробито
1.7	Подрібнення залізобетонних конструкцій у завалі за допомогою бетоноломів: залізобетонна пустотіла плита покриття типу ПТК-59-12 залізобетонна	обслуга компресорної станції	9 хв. 20 с 13 хв. 15 с	10 хв. 20 с 14 хв.	12 хв. 25 с 17 хв. 15 с	Вправу виконують 3 особи. Компресорна станція і пневмоінструмент до роботи підготовлені. Обслуга з пневмоінструментом вишикувана поблизу компресорної станції за 20 м від місця роботи. За командою водій-компресорник запускає компресорну станцію і слідкує за її роботою, компресорники

	ребриста плита перекриття типу П-3			25 с		роздроблюють конструкцію в одному перетині. Початок: подано команду " До дроблення конструкції приступити ". Закінчення: плита роздроблена в одному перетині. Примітка. Час на різання прутів конструктивної і несучої арматури до нормативу не входить
1.8	Заміна бура перфоратора на долото відбійного молотка із зміною букс	моторист	3 хв. 10 с	3 хв. 45 с	4 хв. 15 с	Моторист в одному метрі від мотоперфоратора. За командою моторист знімає бур, згвинчує гайки кріплення корпусу ударно- поворотного механізму (УПМ), знімає корпус, змінює буксу, надягає і кріпить корпус УПМ та встановлює долото. Початок: подано команду " Бур на долото замінити ". Закінчення: завершення роботи із заміни. Оцінка знижується на один бал, якщо: слабо затягнуті гайки кріплення корпусу УПМ. Оцінка "незадовільно", якщо: допущений перекося корпусу УПМ і букси відносно поршня
1.9	Укріплення пошкодженої стіни будівлі двома дерев'яними підкосами	обслуга	13 хв.	14 хв. 30 с	17 хв. 30 с	Вправу виконують 2 особи. Обслуга з інструментом вишикувана на відстані 20 м від стіни, що загрожує обвалом, у зоні безпечного віддалення. Елементи для пристрою підкошування виготовляються з підручних матеріалів. Інструмент: сокира теслярська - 1 шт., пила дворучна - 1 шт.; бруси з дерева діаметром не менше 8 см по малому боку (залежно від ваги конструкції), завдовжки 3 м - 2 шт.; дошки, бруси завтовшки не менше 30 мм, завдовжки 4 м - 3 шт.; якщо завдовжки 0,5 м і діаметром 8- 10 см - 2-3 шт. За командою обслуга обробляє і підганяє елементи підкосів, закріплює у місцях зіткнення з підлогою. Схема укріплення стіни підкосом Початок: подано команду " До обладнання підкосів приступити ". Закінчення: стіна надійно закріплена
1.10	Витягування із завалу крупних елементів (вагою до	обслуга	10 хв.	11 хв.	12 хв.	Вправу виконують 2 особи. Обслуга закріплює тяговий механізм на висоті не менше 15 см від землі та

	1 т) ричажною лебідкою з переміщенням їх на відстань до 5 м					на відстані 10 м від завалу. Закріплює канат за елемент, витягує його і переміщує. Початок: подано команду " До витягування приступити ". Закінчення: елемент витягнутий та переміщений. Оцінка "незадовільно", якщо: робота ручками переднього і заднього ходу тягового механізму здійснювалась одночасно
1.11	Розгортання маслостанції HOLMATRO	рятувальник	65 с	70 с	75 с	Маслостанція прогріта та готова до роботи, рукав високого тиску скручений, універсальні ножиці (домкрат) знаходяться на землі на одній лінії. Рятувальник знаходиться за 1 м від обладнання в робочих рукавицях. За командою рятувальник розгортає рукав високого тиску на всю його довжину, під'єднує до маслостанції та до універсальних ножиць (домкрата), виконує запуск маслостанції. Початок: подано команду " Обладнання розгорнути ". Закінчення: рукав високого тиску з'єднаний з маслостанцією та універсальними ножицями (домкратом), маслостанція заведена, працює на середніх обертах. Оцінка знижується на один бал, якщо: захисні ковпачки не з'єднані між собою. Оцінка "незадовільно", якщо: рукав високого тиску має кільця
1.12	Робота з обладнанням маслостанції HOLMATRO: універсальні ножиці домкрат	рятувальник	1 хв. 50 с 1 хв. 30 с	2 хв. 1 хв. 50 с	2 хв. 10 с 2 хв. 05 с	Маслостанція прогріта та готова до роботи, рукав високого тиску розгорнутий та з'єднаний з маслостанцією, універсальні ножиці (домкрат) знаходяться на землі, труба або квадрат діаметром від 0,5 мм до 5 см, завдовжки 50 см, товщина металу до 1 см. Рятувальник знаходиться за 1 м від обладнання у робочих рукавицях та в окулярах. За командою рятувальник виконує запуск маслостанції, бере універсальні ножиці (домкрат), з'єднує з рукавом високого тиску та здійснює сплюснення металу, потім відрізає його (установлює домкрат під плиту і здійснює її підймання). Початок: подано команду " Універсальні ножиці (домкрат) до роботи ". Закінчення: відрізано два шматки

						металу або піднято плиту. Оцінка знижується на один бал, якщо: не було здійснено стискання металу або домкрат встановлено нерівно, не з'єднані між собою захисні ковпачки. Оцінка "незадовільно", якщо: не було відрізано метал, плита зсунулася з домкрата
1.13	Витягання потерпілого з-під великогабаритного уламку залізобетонної конструкції вагою 2,5-3,0 т (за допомогою гідравлічного інструмента HOLMATRO, LYKAS)	рятувальник	5 хв. 30 с	5 хв. 55 с	7 хв.	Рятувальник з гідравлічним інструментом знаходиться у вихідному положенні за 20 м від місця виконання завдання. За командою висувається до місця роботи, встановлює домкрат у стійке положення під конструкцію. Піднімає конструкцію з одного боку, звільняє потерпілого, опускає конструкцію і повертає гідравлічний інструмент у вихідне положення. Початок: подано команду: " До виконання завдання приступити ". Закінчення: рятувальник з гідравлічним інструментом у вихідному положенні. Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено нестійке положення домкрата на опорній поверхні у процесі роботи гідравлічного інструменту під навантаженням
1.14	Вивішування великогабаритного уламка залізобетонної конструкції за допомогою домкрата HOLMATRO, LYKAS	рятувальник	2 хв. 10 с	2 хв. 30 с	2 хв. 55 с	Рятувальник з домкратом знаходиться у вихідному положенні за 20 м від завалу. За командою висувається до місця виконання завдання, встановлює домкрат у стійке положення під конструкцію, здійснює її вивішування. Спускає конструкцію і повертає підйомний механізм у вихідне положення. Початок: подано команду " До вивішування приступити ". Закінчення: підйомний механізм повернутий у вихідне положення. Оцінка "незадовільно", якщо: допущено нестійке положення домкрата на опорній поверхні у процесі роботи підйомного механізму під навантаженням
1.15	Розгортання рятувальної триноги і спуск рятувальника на глибину 4 м	розрахунок	4 хв. 50 с	5 хв. 20 с	5 хв. 50 с	Вправу виконують 5 осіб. Рятувальна тринога та система страховки знаходяться у захисних чохлах на землі. За командою виставляється тринога, приєднується система поліспастів та

						страховки. Рятувальник, який здійснює спуск, надягає спорядження, апарат на стиснутому повітрі та проводить оперативну перевірку. За готовності здійснюється спуск рятувальника на визначену глибину. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: рятувальник спущений на визначену глибину
1.16	Рятування потерпілого з верхнього поверху напівзруйнованої будівлі	обслуга	30 хв.	35 хв.	40 хв.	Вправу виконують 2 особи. За командою обслуга надягає запобіжні пояси з наплічними лямками, піднімається по приставленій драбині на третій поверх напівзруйнованої будівлі, закріплюється на висоті за допомогою запобіжного верхолазного пристрою ПВУ-2 (за балку, ферму), закріплює універсальним стропом блок малогабаритний поліспастовий, надягає на макет ураженого запобіжний пояс, закріплює мотузку-відтяжку, скидає її та спускає потерпілого на землю. Початок: подано команду: "До виконання завдання приступити". Закінчення: потерпілий спущений на землю. Оцінка "незадовільно", якщо: ПВУ-2 закріплено тросом; спускання потерпілого здійснюється способом вільного падіння
1.17	Підготовка бензопили до роботи	рятувальник	5 хв.	10 хв.	15 хв.	Провести контрольний огляд бензопили, змастити ведучу зірочку шини, надягти на шину пильний ланцюг і поставити її у робоче положення, перевірити натягування пильного ланцюга, встановити у відповідні положення важелі запуску та управління, перевірити рівень пального та наявність мастила. Запустити двигун і прогріти його протягом 2 хв. на холостих обертах, перевірити роботу двигуна на малих і середніх обертах, зупинити двигун. Початок: подано команду "Бензопилу до роботи приготувати". Закінчення: доповідь про готовність бензопили до роботи
1.18	Валка дерев: діаметром 20-30 см	моторист, вальщики	7 хв.	9 хв.	11 хв.	Вправу виконують 3 особи. Моторист з працюючою

	діаметром 31-40 см діаметром 41-50 см		9 хв. 11 хв.	11 хв. 13 хв.	13 хв. 15 хв.	бензопилою знаходиться поблизу дерева, що спилюється. Вальщики у кількості 2 осіб - у готовності до звалювання дерева валочними вилами Початок: подано команду "До валки дерева приступити". Закінчення: дерево впало у заданому напрямку
1.19	Кряжування дерева: діаметр 20-30 см діаметр 31-40 см діаметрі 41-50 см	моторист	8 хв. 12 хв. 14 хв.	9 хв. 14 хв. 16 хв.	10 хв. 16 хв. 18 хв.	Моторист з працюючою бензопилою знаходиться поблизу дерева, що кряжується. Початок: подано команду "До кряжування дерева приступити". Закінчення: проведено 5 розрізів за допомогою бензопили
1.20	Розгортання, пуск мотопомпи, забір води та подача на один напірний рукав діаметром 51 мм (66 мм)	відділення	3 хв. 20 с	4 хв.	4 хв. 20 с	Вправу виконують 3 особи. Мотопомпа знаходиться біля водоймища, всмоктувальний, напірний рукав та сітка знаходяться біля мотопомпи. Рятувальне відділення шикується на відстані 1 м. За командою відділення приєднує до мотопомпи всмоктувальний та напірний рукав, опускає всмоктувальний рукав у водоймище, запускає двигун мотопомпи та проводить забір води. Початок: подано команду "Мотопомпу на водоймище встановити". Закінчення: мотопомпа встановлена на водоймище, час фіксується з моменту подачі води із напірного патрубку
1.21	Розгортання, пуск мотопомпи і заповнення цистерни АРС-14 водою: мотопомпи потужністю до 600 л/хв мотопомпи потужністю до 1000 л/хв	обслуга мотопомпи	9 хв. 8 хв.	10 хв. 9 хв.	12 хв. 11 хв.	Вправу виконують 2 особи. Мотопомпа знаходиться у кузові машини. Машина поблизу джерела води. Обслуга вишикувана перед машиною. За командою обслуга встановлює мотопомпу, проводить пуск і заповнює цистерну АРС-14 водою. Початок: подано команду "Мотопомпу розгорнути". Закінчення: повне заповнення цистерни АРС-14 водою. Оцінка знижується на один бал, якщо: не дотримувалась встановлена послідовність при розгортанні і пуску мотопомпи; відсутня герметичність у напірній лінії. Оцінка "незадовільно", якщо: відсутня герметичність у забірній

						лінії
1.22	Встановлення мотопомпи МП-1600 на водоймище з під'єднанням двох рукавів з сіткою і пуском води	обслуга	1 хв. 30 с	1 хв. 40 с	2 хв.	Вправу виконують 2 особи. Мотопомпа встановлена на водоймище, двигун увімкнений. Рукав і сітка знаходяться біля мотопомпи. Обслуга шикуються за 1 м від мотопомпи один за одним спиною до неї. Початок: подано команду " Мотопомпу на водоймище встановити ". Закінчення: момент появи води з напірного патрубку насоса
1.23	Розгортання компресорної станції і підготовка її інструменту до роботи	обслуга компресорної станції	11 хв.	12 хв.	16 хв.	Вправу виконують 4 особи. Компресорна станція у транспортному положенні. Майно, інструмент і шланги в укладці на машині. Обслуга вишикувана перед компресорною станцією. За командою обслуга приступає до розгортання компресорної станції. Водій-компресорник проводить контрольний огляд станції, компресорники знімають з машини інструмент, шланги, під'єднують пневмоінструмент і перевіряють його працездатність. Початок: подано команду " Компресорну станцію розгорнути ". Закінчення: доповідь командира обслуги про готовність до виконання завдання. Примітка. Вправа виконується з під'єднанням трьох пневмоінструментів: бетонолома, молотка і перфоратора через одиничні шланги завдовжки 20 м. Оцінка знижується на один бал, якщо: не працює один пневмоінструмент. Оцінка "незадовільно", якщо: компресорна станція не забезпечує робочий тиск повітря при непрацюючому пневмоінструменті
1.24	Підготовка до роботи пневмоінструменту	відділення	35 с	37 с	40 с	Вправу виконують 2 особи. Пневмоінструмент знаходиться на автомобілі САРМ (пожежному автомобілі). За командою рятувальник дістає з автомобіля пневматичний комплект: кисневий балон, шланги високого тиску, пульт керування, пневматичну подушку, редуктор. Командир відділення збирає пневматичну схему. Вправа вважається виконаною, якщо вся схема зібрана і повітря з кисневого балона подано в систему.

						Початок: подано команду "Пневмоінструмент до роботи приготувати". Закінчення: доповідь про виконання завдання
1.25	Підготовка до роботи комплекту пневмообладнання та підйом вантажу за допомогою: однієї пневмоподушки; двох пневмоподушок	розрахунок	1 хв. 50 с 2 хв. 05 с	2 хв. 05 с 2 хв. 20 с	2 хв. 20 с 2 хв. 35 с	Вправу виконують 4 особи. Комплект пневмообладнання знаходиться у роз'єднаному стані на землі. За командою і послідовно приєднати редуктор тиску повітря до балона, підключитися до пульта управління, приєднати пневмодократи і встановити їх під вантаж, який необхідно підняти (розтиснути). За допомогою пульта управління здійснити підйом (розтискання). Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: конструкція піднята на задану висоту (розтиснута)
1.26	Розгортання та встановлення бандажів на ємності за допомогою пневмоінструменту	відділення	2 хв. 10 с	2 хв. 20 с	2 хв. 35 с	Вправу виконують 3 особи. Пневмоінструмент знаходиться на машині. Особовий склад шикується біля машини в апаратах на стиснутому повітрі. За командою рятувальники складають пневматичну схему та накладають бандаж відповідної величини на розгерметизовану ємність. Вправа вважається виконаною, якщо бандаж накладено на ємність і встановлено пневматичний клин або подушку, заповнену киснем. Початок: подано команду "До встановлення бандажу приступити". Закінчення: доповідь про виконання завдання
1.27	Розгортання комплекту пневмоінструменту SAVA	рятувальник	65 с	70 с	75 с	Балон зі стиснутим повітрям, до якого приєднаний редуктор, робочий рукав, змотаний колом, пульт керування, рятувальна подушка знаходяться на землі. Рятувальник - за 1 м від обладнання в робочих рукавицях. За командою рятувальник розгортає рукав на всю його довжину, під'єднує до рятувальної подушки та до пульта управління, з'єднує пульт управління з редуктором, відкриває вентиль балона та редуктора, дивиться на показники манометра високого та низького тиску, потім відкриває кран на пульті керування, чим здійснює подачу повітря до рятувальної подушки. Початок: подано

						команду "Обладнання розгорнути" . Закінчення: рятувальна подушка починає підніматись. Оцінка знижується на один бал, якщо: робочий рукав має кільця. Оцінка "незадовільно", якщо: не закручені гайки на рукаві, рятувальній подушці та на пульті управління
1.28	Підготовка до роботи гідроінструменту, перерізання арматури та стиснення труби	обслуга	1 хв. 05 с	1 хв. 20 с	1 хв. 50 с	Вправу виконують 4 особи. Комплект гідроінструменту знаходиться у роз'єднаному стані на землі. За командою: запустити двигун, приєднати гідравлічні лінії до гідростанції, приєднати різак і розтискач до відповідних ліній, надягнути захисні рукавиці, провести стиснення труби розтискачем та перерізання її різак, вимкнути двигун. Початок: подано команду "До роботи приступити" . Закінчення: момент перерізання труби. Примітка. Вправа вважається виконаною, якщо роботу проведено з дотриманням правил безпеки праці
1.29	Перерізання за допомогою дискоріза та металевго прута діаметром 10 мм	моторист	20 с	30 с	45 с	За командою запускається двигун і проводиться перерізання металевго прута діаметром 10 мм, вимикається двигун. Початок: подано команду "До роботи приступити" . Закінчення: момент перерізання прута. Примітка. Вправа вважається виконаною, якщо перерізання проведено з дотриманням правил безпеки праці
1.30	Різання металевих профілів і арматурної сталі у залізобетонних конструкціях шліфувальними машинами та бензорізом: п'ять розрізів арматури діаметром 14 мм; два розрізи сталевго труби діаметром 150	рятувальник	1 хв. 45 с 10 хв. 5 с	1хв. 55 с 10 хв. 55 с	2 хв. 15 с 12 хв. 55 с	Інструмент (шліфувальна машина, бензоріз "PARTNER", "HUSQVARNA") підготовлений до роботи і підключений до енергетичної установки. За командою рятувальник здійснює різання металевих профілів та арматурної сталі. Початок: подано команду: "До виконання завдання приступити". Закінчення: розрізи здійснено

	мм; по одному розрізу двотавра № 14-16		3 хв. 18 с	3 хв. 38 с	4 хв. 13 с	
1.31	Розгортання автокрана КС-4561; КС-2573, КТА-25	водій автокрана	7 хв. 8 хв.	8 хв. 9 хв.	9 хв. 10 хв.	Кран знаходиться у транспортному положенні і встановлений на рівному майданчику. Водій попереду крана. За командою: завести двигун, встановити кран на виносні опори, перевести стрілу у робочий стан під задане навантаження. Початок: подана команда "Автокран розгорнути". Закінчення: доповідь про готовність автокрана до роботи
1.32	Настройка обмежувача вагопідйомності ОГП-1 на крані КС-4561	обслуга	29 хв.	30 хв.	31 хв.	Кран встановлений на горизонтальному майданчику, інструмент водія - у його кабіні. Початок: подано команду "До настройки приступити". Закінчення: доповідь про завершення настройки
1.33	Монтаж вставки стріли крана К-4561, К-162	обслуга	1 год. 4 хв.	1 год. 6 хв.	1 год. 11 хв.	Підготовлені вставка стріли, з'єднувальні болти, підставка під крюкову обойму. Крани знаходяться у транспортному положенні, кранівники попереду кранів. Інструмент у кабіні водія. Початок: подано команду "До монтажу приступити". Закінчення: доповідь про завершення монтажу
1.34	Підготовка екскаватора до роботи і розроблення ґрунту: ЕО-4421 ЕО-4121	обслуга екскаватора	 50 хв. 52 хв.	 52 хв. 55 хв.	 55 хв. 60 хв.	Відпрацювання повного циклу робіт на екскаваторі з прямою чи зворотною лопатою. Вправа відпрацьовується на машинодромі чи кар'єрі з легким ґрунтом. За командою обслуга проводить підготовку машини до роботи, правильно встановлює її на місці робіт, проводить правильний набір ґрунту і висипає його у заданому місці. Початок: подано команду "До робіт приступити". Закінчення: висипання ґрунту
1.35	Відривання прямика: Е-305В ЕО-4121 ЕОВ-4421	обслуга	 27 хв. 22 хв. 27 хв.	 32 хв. 32 хв. 32 хв.	 42 хв. 37 хв. 37 хв.	Завал з цегли, щебеню, дробленого бетону заввишки 2 м, завдовжки вздовж сховища не менше 10 м, завширшки 3 м. Прямок відривається посередині завалу. Розмір прямика по низу 1.2 x 1.7 м, глибина 2 м. Початок: подано команду "До робіт приступити".

						Закінчення: доповідь про завершення відривання приямка
1.36	Планування ділянки місцевості бульдозером ДЗ-27С, ДЗ-110	обслуга	33 хв.	38 хв.	43 хв.	Майданчик середньої розрізненості розміром 10 x 20 м. Бульдозер знаходиться біля майданчика, двигун заведений і прогрітий. Грунт середньої твердості. Початок: подано команду "До робіт приступити". Закінчення: доповідь про завершення робіт
1.37	Планування майданчика автогрейдером ДЗ-14 (ДЗ-98), ДЗ-31 при ґрунтах: І групи ІІ групи	обслуга	38 хв. 44 хв.	43 хв. 49 хв.	53 хв. 1 год. 4 хв.	Спланувати 500 м³ ґрунту автогрейдером ДЗ-14 (ДЗ-98) або ДЗ-31 зі зрізанням бугрів, заповненням впадин до 0,2 м і переміщенням ґрунту на відстань до 5 м. Початок: подано команду "До робіт приступити". Закінчення: доповідь про завершення робіт
1.38	Відривання приямка біля стіни сховища вручну	обслуга	2 год. 35 хв.	2 год. 45 хв.	3 год. 15 хв.	Вправу виконують 2 особи. За командою обслуга відриває приямок біля стіни сховища розміром по низу 1,2 x 1,7 м і завглибшки 2 м (ґрунт ІІІ категорії, лопата, лом, кирка, мотика). Початок: подано команду: "До виконання завдання приступити". Закінчення: приямок відрито
1.39	Підготовка до роботи і запуск електрогенератора з виставленням світлової вежі	обслуга	1 хв. 10 с	1 хв. 20 с	1 хв. 30 с	Вправу виконують 4 особи. Електрогенератор знаходиться на автомобілі. Світлова вежа і переноска-подовжувач біля автомобіля. За командою: запустити двигун генератора та виставити низькі оберти, встановити світлову вежу на відстані 20 м від автомобіля, розмотати переноску-подовжувач від генератора до світлової вежі, штекер подовжувача увімкнути в розетку генератора, виставити високі оберти роботи двигуна електрогенератора. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь про виконання завдання
1.40	Підготовка до роботи і запуск електрогенератора з виставленням освітлення на 2 прожектори	обслуга	1 хв. 20 с	1 хв. 30 с	1 хв. 40 с	Вправу виконують 2 особи. Електрогенератор знаходиться на автомобілі. Прожектори і переноска-подовжувач біля автомобіля. За командою: запустити двигун генератора та виставити низькі оберти, встановити

						прожектори на опори (один біля автомобіля, другий - на відстані 20 м від автомобіля), розмотати переноску-подовжувач від генератора до другого прожектора, увімкнути штекер другого прожектора в розетку переноски-подовжувача, увімкнути штекер першого прожектора та штекер подовжувача в розетки генератора, виставити високі оберти роботи двигуна електрогенератора, відрегулювати напрямок освітлення. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: два прожектори світяться
1.41	Розгортання димососа з електростанцією	відділення	2 хв.	3 хв.	4 хв.	Вправу виконують 3 особи. Обладнання знаходиться на автомобілі у розібраному стані. За командою особовий склад дістає з автомобіля електростанцію і димосос. Один рятувальник підключає живлення від генератора до димососа, два інших приєднують гофри до димососа. Вправа вважається виконаною, коли електрогенератор і димосос працюють на малих обертах і відбувається викачування (нагнітання) продуктів згорання. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь про виконання завдання
1.42	Встановлення наметів: уніфікований санітарно-технічний (далі - УСТ-56); уніфікований санітарно-барачний (далі - УСБ-56)	4 особи 6 осіб 6 осіб 8 осіб	22 хв. 18 хв. 30 хв. 20 хв.	25 хв. 20 хв. 35 хв. 22 хв.	28 хв. 22 хв. 39 хв. 24 хв.	Намет упакований і розташований на завчасно підготовленому майданчику. Особовий склад вишикуваний за 2 м від майданчика. За командою: встановити зовнішній і внутрішній намети, навісити утеплювач, встановити рами і підрамники, встановити печі. Початок: подано команду "Намет встановити". Закінчення: доповідь "Готовий". Оцінка знижується на один бал, якщо: порушено послідовність встановлення намету; не закріплено внутрішній намет і стінки утеплювання; допущено падіння намету при його встановленні. Оцінка "незадовільно", якщо: намет встановлений неправильно і для усунення помилок його необхідно знову згорнути і розгорнути

1.43	Згортання наметів: УСТ-56 УСБ-56	4 особи 6 осіб 6 осіб 8 осіб	15 хв. 6 хв. 25 хв. 8 хв.	20 хв. 7 хв. 30 хв. 9 хв.	24 хв. 9 хв. 34 хв. 11 хв.	Намет розгорнутий. Особовий склад вишикуваний за 2 м від намету. За командою: зняти рами, підрамники, утеплювач, зовнішній і внутрішній намети, такелаж, згорнути і упакувати намет у спеціальний чохол. Початок: подано команду " Намет згорнути ". Закінчення: доповідь "Готовий". Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено падіння намету при його згортанні; порушено послідовність згортання намету. Оцінка "незадовільно", якщо: пошкоджено намет або приладдя до нього
1.44	Встановлення намету табірною солдатського	4 особи	4 хв.	6 хв.	8 хв.	Намет упакований і розташований біля спеціально обладнаного наметового гнізда. За командою: встановити намет на наметове гніздо, закріпити і натягнути його за допомогою кутових стійок. Початок: подано команду " Намет встановити ". Закінчення: доповідь "Готовий". Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено дотик намету до верхнього краю гнізда; порушено послідовність встановлення намету. Оцінка "незадовільно", якщо: пошкоджено намет або приладдя до нього
1.45	Згортання намету табірною солдатського	4 особи	3 хв.	5 хв.	7 хв.	Намет розгорнутий. Особовий склад вишикуваний за 2 м від намету. За командою: згорнути намет та укласти його. Початок: подано команду " Намет згорнути ". Закінчення: доповідь "Готовий"
1.46	Розгортання польової лазні з використанням ДДА-66, АРС-14	3 особи	45 хв.	51 хв.	1 год.	Техніка знаходиться на майданчику. Забір води проводиться від АРС-14. Час на розгортання АРС-14 і заповнення її водою не враховується. Вправа включає послідовне виконання усіх елементів розгортання і закінчується подачею води на душові сітки і пари до дезінфекційної камери. У зимовий час допускається початкова заправка котла гарячою водою. Початок: подано

						команду "Польову лазню розгорнути" . Закінчення: доповідь "Готовий". Оцінка знижується на один бал, якщо: порушено послідовність розгортання; недостатнє заповнення котла водою
--	--	--	--	--	--	---

2. Вправи для груп (відділень) гірничорятувальних (аварійно-рятувальних) робіт

2.1	Збір чергової зміни по тривозі та виїзд з гаража	чергове відділення	літній період			Особовий склад чергової зміни знаходиться у розташуванні та зайнятий згідно з розпорядком дня. У нічний час чергова зміна відпочиває у підрозділі. Початок: подано сигнал "ТРИВОГА" . Закінчення: автомобіль виїхав з гаража, особовий склад зайняв місця відповідно до табеля
			100 с	105 с	110 с	
			зимовий період			
			120 с	125 с	130 с	
2.2	Надягання респіратора та прискорена перевірка	респіраторник	літній період			Респіраторник у спецодязі з акумуляторною батареєю на касці за крок від респіратора. Початок: подано команду "Респіратор надягнути. Прискорену перевірку респіратора виконати" . Закінчення: респіраторник надягнув респіратор та доповів про його справність. Форма доповіді: "Перший, респіратор справний, тиск двісті"
			90 с	95 с	100 с	
			зимовий період			
			95 с	100 с	105 с	
2.3	Підключення до респіратора	респіраторник	літній період			Респіраторник у спецодязі, з головним світильником та одягнутим респіратором, зробивши прискорену перевірку, стоїть у стійці струнко. Початок: подано команду "До респіратора підключитись" . Закінчення: респіраторник підключений до респіратора
			50 с	55 с	60 с	
			зимовий період			
			55 с	60 с	65 с	
2.4	Застосування ізолюваного саморятувальника ШСС-1У	респіраторник	літній період			Респіраторник у спецодязі. Саморятівник на ремінцеві, перекинтий через праве плече, знаходиться на лівому боці. Початок: подано команду "До саморятувальника підключитись" . Закінчення: респіраторник підключений до саморятувальника
			50 с	55 с	60 с	
			зимовий період			
			55с	60с	65с	
2.5	Підключення постраждалого до респіратора Р-34	відділення	літній період			Постраждалий лежить на землі виробки, особовий склад відділення підключений до респіраторів. Початок: подано команду "Постраждалого до респіратора Р-34 підключити" . Закінчення: постраждалий підключений до респіратора та готовий до транспортування
			50с	55 с	60с	
			зимовий період			
			55 с	60 с	65 с	

2.6	Розвідка виробок в умовах не придатного для дихання середовища	відділення	300 с	350 с	400 с	Відділення з мінімальним спорядженням для розвідки прибуло до місця підключення до респіраторів та вишикуване в шеренгу. Початок: подано команду: " До розвідки підготуватись ". Закінчення: відділення з необхідним спорядженням готове до руху
2.7	Транспортування постраждалого з гірничих виробок	відділення	360 с	400 с	440 с	Відділення знайшло постраждалого, який лежить на дні виробки у непритомному стані. Початок: подано команду " Постраждалого до безпечного місця транспортувати ". Закінчення: постраждалого перенесено до безпечного місця
2.8	Відновлення дихання апаратом ГС-10	відділення	150 с	170 с	190 с	Апарат ГС-10 знаходиться у чохлах, респіраторники вишикувані за 1 м від умовного потерпілого. Початок: подано команду " До відновлення дихання приступити ". Закінчення: процедура відновлення дихання завершена
2.9	Застосування протипожежного обладнання	відділення	420 с	440 с	460 с	Респіраторники у спецодязі вишикувані за 1 м від обладнання (сумка лінійного, пожежний ствол та чотири пожежні рукава в скатках). Початок: подано команду " Рукавну лінію прокласти ". Закінчення: рукавна лінія з чотирьох рукавів прокладена, ствол під'єднаний, ствольщик та підствольщик знаходяться на позиції
3. Вправи для груп висотно-верхолазних та рятувальних робіт						
3.1	Збір за сигналом "ТРИВОГА"	особовий склад	літній період			Вправа виконується при проведенні раптових перевірок чергових відділень. Особовий склад знаходиться на території підрозділу та займається згідно з розпорядком дня. Початок: подано сигнал " ТРИВОГА ". Закінчення: автомобіль виїхав з гаража, рятувальники зайняли місця відповідно до табеля
			90 с	105 с	120 с	
			зимовий період			
			100 с	115 с	130 с	
3.2	Надягання захисного одягу (костюм ТРЕЛЬЧЕМ)	рятувальник	літній період			Захисні костюми на вішаках у відсіку автомобіля. Рятувальники знаходяться біля автомобіля. Початок: подано команду " Захисні костюми - надіти ". Закінчення: рятувальники одягнуті в захисні костюми та протигази
			16 хв.	18 хв.	20 хв.	
			зимовий період			
			18 хв.	20 хв.	22 хв.	
3.3	Надягання індивідуальної страхової системи (ІСС)	рятувальник	літній період			Рятувальник надягає верхню та нижню частини ІСС, блокуючи (зв'язує) само страховкою з основної мотузки. Початок: подано команду: " Систему надягнути ".
			6 хв.	8 хв.	10 хв.	

			зимовий період			Закінчення: система надягнута і надійно застібнута, рятувальник готовий до роботи на мотузках
			8 хв.	10 хв.	12 хв.	
3.4	В'язання вузлів	рятувальник	літній період			Рятувальник в'яже вузол правильно підбраною мотузкою для цього типу вузлів. Початок: подано команду: "Рятувальний вузол (вказати тип вузла) зав'язати". Закінчення: вузол надійно зав'язаний
			20 с	25 с	30 с	
			зимовий період			
			25 с	30 с	35 с	
3.5	Закріплення рятувальної мотузки за конструкцію	рятувальник	літній період			Рятувальник стоїть вдягнутий в ІСС та спорядження біля конструкції. Мотузка змотана. Початок: подано команду "Мотузку за конструкцію (вказується місце кріплення) закріпити". Закінчення: мотузка закріплена за конструкцію, вузол надійно зав'язаний
			5 хв.	7 хв.	9 хв.	
			зимовий період			
			7 хв.	9 хв.	11 хв.	
3.6	Підйом рятувальника на висоту 15 м	рятувальник	літній період			Рятувальник стоїть вдягнутий в ІСС та спорядження біля закріпленої на конструкції мотузки. Здійснюється підйом по вертикально закріпленій мотузці із застосуванням альпіністського спорядження. Початок: подано команду "На висоту 15 метрів руш". Закінчення: рятувальник піднявся на задану висоту, закріпився на мотузці
			12 хв.	14 хв.	16 хв.	
			зимовий період			
			14 хв.	16 хв.	18 хв.	
3.7	Спуск рятувальника з висоти 15 м	рятувальник	літній період			Рятувальник стоїть вдягнутий в ІСС та спорядження біля закріпленої на конструкції мотузки. Здійснюється спуск із застосуванням спускового пристрою вертикально вниз до землі. Початок: подано команду "Вниз по мотузці руш". Закінчення: рятувальник спустився з висоти 15 метрів та надійно стоїть на землі
			6 хв.	8 хв.	10 хв.	
			зимовий період			
			8 хв.	10 хв.	12 хв.	
3.8	Організація крутопохилої переправи	відділення	літній період			Рятувальники вдягнуті в ІСС та спорядження, знаходяться у місці закріплення переправи та страховки. Рятувальники спускаються вниз і переходять до місця закріплення переправи. За допомогою системи поліспастів та спорядження натягується мотузка до потрібного натягу. Початок: подано команду "Крутопохилу переправу (вказати початок та кінець переправи) облаштувати". Закінчення: мотузка закріплена та натягнута до потрібного натягу
			22 хв.	25 хв.	28 хв.	
			зимовий період			
			25 хв.	28 хв.	31 хв.	
3.9	Спуск	відділення	літній період			Рятувальники вдягнуті в ІСС та спорядження біля

	потерпілого з висоти 15 м		18 хв.	20 хв.	22 хв.	закріпленої на конструкції мотузки. На потерпілого одягають рятувальну косинку і спускають із застосуванням спускового пристрою по переправі вниз. Початок: подано команду " Потерпілого спустити ". Закінчення: потерпілий знаходиться на землі
			зимовий період			
			20 хв.	22 хв.	24 хв.	
3.10	Підйом потерпілого на висоту 15 м	відділення	літній період			Рятувальники вдягнуті в ІСС та спорядження біля закріпленої на конструкції мотузки. Підйом проходить вертикально вгору системою поліспастів із застосуванням альпіністського спорядження. Потерпілого супроводжує рятувальник. Початок: подано команду " Потерпілого підняти ". Закінчення: потерпілий знаходиться на потрібній висоті
			22 хв.	25 хв.	28 хв.	
			зимовий період			
			25 хв.	28 хв.	31 хв.	

IV. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу піротехнічних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Виявлення боєприпасу у ґрунті	піротехнік (на одну ділянку розмінування)	30 хв.	35 хв.	40 хв.	Вправу виконує 1 особа. Ділянки місцевості розміром 10х10 м очищені від феромагнітних елементів та відмарковані. На ділянці розмінування в ґрунті знаходиться навчальний боєприпас калібру 100-122 мм на глибині до 0,5 м. На навчальному місці знаходиться міношукач у транспортному положенні та шанцевий інструмент. На межі ділянки розміщується в одну шеренгу особовий склад розрахунку, вдягнений у засоби бронезахисту. За командою керівника після підготовки приладу пошуку ведеться пошук навчального боєприпасу. Боєприпас 1-ї категорії виноситься з ділянки розмінування до визначеного керівником заняття місця, яке знаходиться на відстані 50 м від ділянки розмінування. Боєприпас 2-ї категорії позначається червоним прапорцем. Норматив може виконуватись на декількох ділянках розмінування одночасно, але не більше ніж на трьох. Початок: подано команду " До

						пошуку боєприпасу приступити". Закінчення: доповідь старшого розрахунку про ідентифікацію навчального боєприпасу із зазначенням його типу та категорії (ступеня небезпеки)
2	Прокладання електровибухової мережі (із послідовним або паралельно-пучковим з'єднанням електродетонаторів)	піротехнічний розрахунок	15 хв.	18 хв.	20 хв.	Вправу виконують 2 особи. На навчальному місці знаходяться три навчальних боєприпаси, котушка саперного дроту, три навчальних електродетонатори, ізолювальна стрічка, ніж, віхи, малий омметр М-57. Особовий склад розрахунку вдягнений у засоби бронезахисту та розміщується в одну шеренгу. За командою керівника виготовляється та прокладається ділянкова електромережа завдовжки 30 м та магістральна електромережа завдовжки 200 м. Початок: подано команду "До прокладання електровибухової мережі приступити". Закінчення: доповідь старшого розрахунку про прокладення електровибухової мережі до навчальних боєприпасів
3	Підготовка до знищення боєприпасів шляхом підриву	піротехнічний розрахунок	60 хв.	1 год. 15 хв.	1 год. 30 хв.	Вправу виконують 5 осіб. На навчальному місці знаходиться навчальна мінометна міна калібру 50 мм, навчальна вибухова речовина, котушка саперного проводу, навчальний електродетонатор, ізолювальна стрічка, ніж, віхи, малий омметр М-57, підривна машинка, шанцевий інструмент тощо. На відстані 200 метрів від навчального місця обладнано укриття (підривна станція) для розрахунку. Особовий склад розрахунку вдягнений у засоби бронезахисту та розміщується в одну шеренгу. За командою керівника викопується підривна яма розмірами 1х1х0,5 м та проводяться роботи з підготовки до знищення навчального боєприпасу. Початок: подано команду "До підготовчих робіт для знищення боєприпасу приступити". Закінчення: шиккування особового складу в одну шеренгу та доповідь старшого розрахунку про готовність до проведення підривних робіт

4	Підготовка зарядів для створення мінералізованої смуги вибуховим способом перед фронтом пожежі в природних екосистемах	піротехнічний розрахунок	1 год. 30 хв.	1 год. 40 хв.	1 год. 50 хв.	Вправу виконують 5 осіб. На навчальному місці підготовлена ділянка місцевості розміром 100х10 м та знаходяться підготовлені для виконання вправи навчальні тротиліві шашки 200 г, навчальні електродетонатори, малий омметр М-57, підризна машинка, саперний провід, віхи, шанцевий інструмент, ізолювальна стрічка тощо. Утворення мінералізованої смуги завдовжки 100 м проводиться одночасним умовним підривом сорока макетів тротилівих шашок 200 г, укладених в ґрунт на глибину 40 см, із відстанню між зарядами 2,5 м. На відстані 200 м від мінералізованої смуги обладнана підризна станція. Особовий склад розрахунку вдягнений у засоби бронезахисту та розміщується в одну шеренгу. Початок: подано команду "До облаштування мінералізованої смуги приступити". Закінчення: шиккування особового складу в одну шеренгу та доповідь старшого розрахунку про готовність до проведення підривних робіт
5	Підготовка зарядів для руйнування криги: при опусканні заряду в ополонку за допомогою мотузки при опусканні заряду в ополонку за допомогою жердини	піротехнічний розрахунок	13 хв. 12хв.	15 хв. 13 хв.	17 хв. 15 хв.	Вправу виконують 5 осіб. На навчальному місці підготовлена умовна лунка (в ґрунті) глибиною не менше 1,5 м. Для виготовлення навчального заряду вагою 1 кг є навчальні тротиліві шашки, вантаж, дроти, навчальний електродетонатор, мотузка/жердина тощо. Особовий склад розрахунку розміщується в одну шеренгу. Початок: подано команду "До підготовки зарядів приступити". Закінчення: шиккування особового складу в одну шеренгу та доповідь старшого розрахунку про готовність до проведення підривних робіт
6	Виготовлення подовженого заряду	піротехнічний розрахунок	7 хв.	7 хв. 30 с	8 хв.	Вправу виконують 2 особи. На навчальному місці знаходяться навчальні тротиліві шашки та матеріал для виготовлення навчального подовженого заряду вагою 4 кг. Особовий склад розрахунку вдягнений у засоби бронезахисту та розміщується в одну шеренгу. Початок: подано команду "До виготовлення заряду

						приступити". Закінчення: навчальний подовжений заряд виготовлено, доповідь старшого розрахунку про виконання завдання
7	Виготовлення зосередженого заряду	піротехнік	3 хв.	3 хв. 30 с	4 хв.	Вправу виконує 1 особа. На навчальному місці знаходяться навчальні тротилові шашки та матеріал для виготовлення навчального зосередженого заряду вагою 1,6 кг. Піротехнік стоїть на навчальному місці, вдягнений у засоби бронезахисту. Початок: подано команду "До виготовлення заряду приступити". Закінчення: навчальний зосереджений заряд виготовлено, здійснено доповідь про виконання завдання
8	Виготовлення запалювальної трубки	піротехнік	2 хв.	2 хв. 30 с	3 хв.	Вправу виконує 1 особа. На навчальному місці знаходяться навчальний капсуль-детонатор, навчальний вогнепровідний шнур, ізолювальна стрічка, обжим, ніж та дерев'яна підкладка. Піротехнік стоїть на навчальному місці, вдягнений у засоби бронезахисту. Початок: подано команду "До виготовлення запалювальної трубки приступити". Закінчення: навчальна запалювальна трубка виготовлена, здійснено доповідь про готовність запалювальної трубки до застосування
9	Проведення перевірки електропровідності електродетонатора	піротехнік	1 хв. 30 с	1 хв. 45 с	2 хв.	Вправу виконує 1 особа. На навчальному місці знаходиться малий омметр М-57, навчальний електродетонатор, шанцевий інструмент. Піротехнік стоїть на навчальному місці, вдягнений у засоби бронезахисту. За командою керівника навчальний електродетонатор поміщається за укриття чи в лунку на глибину 5-10 см і проводиться перевірка електропровідності електродетонатора. Початок: подано команду "До перевірки електродетонатора приступити". Закінчення: з омметра знято показники перевірки електропровідності навчального електродетонатора та здійснено доповідь

10	Проведення розрахунку електровибухової мережі	керівний склад піротехнічного підрозділу	25 хв.	30 хв.	35 хв.	Керівник піротехнічного підрозділу знаходиться на навчальному місці. За заданими вихідними даними (тип з'єднання електродетонаторів, тип саперного проводу, довжина магістральної лінії, довжина ділянкової лінії, кількість електродетонаторів) проводиться розрахунок електровибухової мережі. Для виконання вправи використовується наявна довідкова інформація (література) та калькулятор. Початок: подано команду "До розрахунку електровибухової мережі приступити". Закінчення: проведено розрахунок електровибухової мережі із складанням схеми, здійснено доповідь про закінчення вправи
11	Визначення небезпечних зон дальності розльоту уламків, радіуса руйнуючої дії ударної хвилі та радіуса сейсмічно небезпечної зони при підриві та знищенні боєприпасу	керівний склад піротехнічного підрозділу	40 хв.	50 хв.	60 хв.	Керівник піротехнічного підрозділу знаходиться у районі виявлення навчального боєприпасу. Для виконання вправи використовується наявна довідкова інформація (література, таблиці значень коефіцієнтів) та калькулятор. За командою керівник піротехнічного підрозділу складає схему ділянки місцевості із нанесенням місцезнаходження навчального боєприпасу, навколишніх будівель, об'єктів, споруд та характерних ділянок місцевості (ліс, поле, річка тощо) із відстанями до них. За заданими вихідними даними (тип та калібр навчального боєприпасу) визначаються небезпечні зони дальності розльоту уламків, радіуси руйнуючої дії ударної хвилі та радіуси сейсмічно небезпечної зони при підриві та знищенні навчального боєприпасу. Початок: за командою "До проведення розрахунків приступити". Закінчення: складено схему ділянки місцевості із нанесенням радіусів зони розльоту уламків, радіусів руйнуючої дії ударної хвилі та радіусів сейсмічно небезпечної зони при підриві та знищенні навчального боєприпасу, здійснено доповідь про закінчення вправи

**V. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки
особового складу кінологічних підрозділів Оперативно-
рятувальної служби цивільного захисту**

№ з/п	Найменування вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Пошук постраждалого по сліду (рівень А)	кінологічний розрахунок	18 хв.	19 хв.	20 хв.	Вправа виконується на рівній ділянці місцевості розміром 20 х 20 м. Ліва і права межі ділянки позначаються прапорцями або віхами. Довжина сліду 1000 кроків з 4 змінами напрямку руху, час витримки 90 хв. Використовуються 5 уживаних предметів побуту, що належать умовному постраждалому, який прокладає слід. Початок: подано команду "До пошуку по сліду приступити". Закінчення: собакою знайдено 5 предметів. Час фіксується після знаходження собакою умовного постраждалого. Оцінка знижується на один бал: за кожні 2 не знайдені предмети. Оцінка "незадовільно", якщо: здійснено будь-який дотик собаки до умовного постраждалого
2	Пошук постраждалого по сліду (рівень В)	кінологічний розрахунок	41 хв.	43 хв.	45 хв.	Вправа виконується на рівній ділянці місцевості розміром 30 х 30 м. Ліва і права межі ділянки позначаються прапорцями або віхами. Довжина сліду 2000 кроків із змінами напрямку руху (8 поворотів), час витримки 180 хв. Використовуються 8 уживаних предметів побуту, що належать умовному постраждалому, який прокладає слід. Початок: подано команду "До пошуку по сліду приступити". Закінчення: собакою знайдено 8 предметів. Час фіксується після знаходження собакою умовного постраждалого. Оцінка знижується на один бал: за кожні 3 не знайдені собакою предмети. Оцінка "незадовільно", якщо: здійснено будь-який дотик собаки до умовного постраждалого
3	Пошук постраждалого	кінологічний розрахунок	13 хв.	14 хв.	15 хв.	Вправа виконується у лісовій місцевості на ділянці 100 х 200 м,

	у лісі (рівень А)					межі якої мають чітко марковані кордони або їх вказують візуально з прив'язкою до місцевості (візуальне розмежування). 2 незамасковані умовні постраждалі знаходяться у положенні лежачи або сидючи в межах ділянки на відстані не менше 10 м один від одного. Кінологу надається усний опис місця пошуку. Початок: подано команду "До пошуку у лісі приступити". Закінчення: собакою знайдено обох умовних постраждалих. Оцінка знижується на один бал, якщо: собакою не знайдено одного умовного постраждалого. Оцінка "незадовільно", якщо: собакою не знайдено обох умовних постраждалих
4	Пошук постраждалого у лісі (рівень В)	кінологічний розрахунок	26 хв.	28 хв.	30 хв.	Вправа виконується у лісовій місцевості на ділянці 160 м x 250 м, межі якої мають чітко марковані кордони або їх вказують візуально з прив'язкою до місцевості (візуальне розмежування). 3 незамасковані умовні постраждалі знаходяться у положенні лежачи або сидючи в межах ділянки на відстані не менше 10 м один від одного. Дозволяється робити одну закладку на висоті до 2 м. Кінологу надається усний опис місця пошуку. Початок: подано команду "До пошуку у лісі приступити". Закінчення: собакою знайдено усіх умовних постраждалих. Оцінка знижується на один бал, якщо: собакою не знайдено одного умовного постраждалого. Оцінка "незадовільно", якщо: собакою не знайдено двох умовних постраждалих
5	Пошук постраждалого у зруйнованій будівлі (рівень А)	кінологічний розрахунок	18 хв.	19 хв.	20 хв.	Вправа виконується у зруйнованій, напівзруйнованій одно- або двоповерховій будівлі площею 800-1000 м², межі якої чітко визначені маркерною стрічкою або розмежовані візуально. 2 умовні постраждалі сховані в укриттях на глибині до 1 м за 15 хв. до початку пошуку. Під час виконання вправи кінолог знаходиться поза межами зруйнованої будівлі та управляє собакою на відстані. Початок: подано команду "До пошуку у зруйнованій будівлі

						приступити". Закінчення: собакою знайдено місцезнаходження обох умовних постраждалих. Примітка. Відволікання під час пошукової роботи: один, два осередки тліючого вогню; декілька осіб рухаються на ділянці пошуку; звукозаписи шуму, працюючих агрегатів. Оцінка знижується на один бал, якщо: собакою не знайдено одного умовного постраждалого. Оцінка "незадовільно", якщо: собакою не знайдено обох умовних постраждалих
6	Пошук постраждалого у зруйнованій будівлі (рівень В)	кінологічний розрахунок	26 хв.	28 хв.	30 хв.	Вправа виконується у зруйнованій, напівзруйнованій одно- або двоповерховій будівлі площею 1200-1500 м², межі якої чітко визначені маркерною стрічкою або розмежовані візуально. 3 умовні постраждалі сховані в укриттях на глибині до 2 м за 15 хв. до початку пошуку. Під час виконання вправи кінолог знаходиться поза межами зруйнованої будівлі та управляє собакою на відстані. Початок: подано команду "До пошуку у зруйнованій будівлі приступити". Закінчення: собакою знайдено усіх умовних постраждалих. Примітка. Відволікання під час пошукової роботи: один, два осередки тліючого вогню; декілька осіб рухаються на ділянці пошуку; звукозаписи шуму, працюючих агрегатів. Оцінка знижується на один бал, якщо: собакою не знайдено одного умовного постраждалого. Оцінка "незадовільно", якщо: собакою не знайдено двох умовних постраждалих

VI. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу, який бере участь у пошуково-рятувальних роботах на водних об'єктах

№ з/п	Найменування вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7

1	Утримування себе на поверхні води без допомоги рук	до 30 років	2 хв. 45 с	2 хв. 30 с	2 хв. 15 с	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі на глибині, що не дає змоги встати на ноги. Вправа обов'язково виконується без ластів. Під час виконання вправи у басейні забороняється відпочивати, тримаючись за розмежувальну доріжку або за бортик басейну. Під час виконання вправи у відкритій водоймі із застосуванням гідрокостюмів позитивна плавучість плавця повинна компенсуватись вантажним поясом і бути нульовою. Старт виконується з води. Готовність до виконання вправи визначає плавець, який її виконує, знаком візуального зв'язку "сигнал 1" (все добре), руки плавця знаходяться над поверхнею води. Початок: подано команду "Увага - РУШ". Закінчення: руки плавця опустили під воду
2	Плавання на дистанцію 100 м змішаним стилем	до 30 років	1 хв. 50 с (2 хв. 5 с)	1 хв. 55 с (2 хв. 10 с)	2 хв. (2 хв. 15 с)	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Виконавець сам визначає стиль плавання та може його змінювати під час виконання вправи. Вправа виконується без використання ластів та маски. Під час виконання вправи в басейні забороняється відпочивати на дистанції, тримаючись за розмежувальну доріжку, або зупинитись для відпочинку біля бортика басейну. Розвороти виконувати з обов'язковим торканням бортика басейну будь-якою частиною тіла. Старт виконується з води біля бортика басейну або з безпечного та зручного місця на березі водойми. Початок: подано команду "На старт, увага - РУШ". Закінчення: торкання бортика басейну або проходження умовної лінії фінішу, якщо вправа виконується у відкритій водоймі. Примітка. У дужках вказано час виконання вправи у відкритій
		30-35 років	2 хв. 30 с	2 хв. 15 с	2 хв.	
		35-40 років	2 хв. 15 с	2 хв.	1 хв. 45 с	
		40-45 років	2 хв.	1 хв. 45 с	1 хв. 30 с	
		45-50 років	1 хв. 45 с	1 хв. 30 с	1 хв. 15 с	
		до 30 років	1 хв. 50 с (2 хв. 5 с)	1 хв. 55 с (2 хв. 10 с)	2 хв. (2 хв. 15 с)	
		30-35 років	2 хв. 5 с (2 хв. 20 с)	2 хв. 10 с (2 хв. 25 с)	2 хв. 15 с (2 хв. 30 с)	
		35-40 років	2 хв. 20 с (2 хв. 35 с)	2 хв. 25 с (2 хв. 40 с)	2 хв. 30 с (2 хв. 45 с)	
		40-45 років	2 хв. 35 с (2 хв. 50 с)	2 хв. 40 с (2 хв. 55 с)	2 хв. 45 с (3 хв.)	
		45-50 років	2 хв. 50 с (3 хв. 5 с)	2 хв. 55 с (3 хв. 10 с)	3 хв. (3 хв. 15 с)	

						водоймі
3	Плавання на дистанцію 250 м вільним стилем у комплекті спорядження № 1 (ласти, маска, трубка)	до 30 років	4 хв. 35 с (5 хв. 5 с)	4 хв. 40 с (5 хв. 10 с)	4 хв. 45 с (5 хв. 15 с)	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Під час виконання нормативу в басейні забороняється відпочивати на дистанції, тримаючись за розмежувальну доріжку, або зупинятись для відпочинку біля бортика басейну. Розвороти виконуються з обов'язковим торканням бортика басейну будь-якою частиною тіла.
		30-35 років	4 хв. 50 с (5 хв. 20 с)	4 хв. 55 с (5 хв. 25 с)	5 хв. (5 хв. 30 с)	Старт виконується з води біля бортика басейну або з безпечного та зручного місця на березі водойми. Комплект спорядження № 1 надягається перед початком виконання вправи.
		35-40 років	5 хв. 5 с (5 хв. 35 с)	5 хв. 10 с (5 хв. 40 с)	5 хв. 15 с (5 хв. 45 с)	Початок: подано команду " На старт, увага - РУШ ".
		40-45 років	5 хв. 20 с (5 хв. 50 с)	5 хв. 25 с (5 хв. 55 с)	5 хв. 30 с 6 хв.	Закінчення: торкання бортика басейну або проходження умовної лінії фінішу, якщо вправа виконується у відкритій водоймі.
		45-50 років	5 хв. 35 с (6 хв. 5 с)	5 хв. 40 с (6 хв. 10 с)	5 хв. 45 с (6 хв. 15 с)	Примітка. У дужках вказано час виконання вправи у відкритій водоймі
4	Пірнавання у довжину без спорядження	до 30 років	25 м (20 м)	23 м (18 м)	20 м (15 м)	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Виконавець вправи сам визначає спосіб, яким він буде пливати під водою. Під час виконання вправи плавець повинен повністю перебувати під водою.
		30-35 років	24 м (19 м)	22 м (17 м)	19 м (14 м)	Вправа виконується без ластів та маски.
		35-40 років	23 м (18 м)	21 м (16 м)	18 м (13 м)	Рекомендована глибина виконання вправи - 1,5 м.
		40-45 років	22 м (17 м)	20 м (15 м)	17 м (12 м)	Для кожного плавця, який виконує вправу, призначається плавець, який страхує. Під час виконання вправи у басейні дозволяється страхувати візуально з бортика, а не з води, проте особа, яка страхує, повинна супроводжувати плавця.
		45-50 років	21 м (16 м)	19 м (14 м)	16 м (11 м)	Під час виконання вправи у відкритій водоймі особа, яка страхує, в комплекті спорядження № 1 повинна знаходитись у воді.
						Старт виконується з води біля бортика басейну або з безпечного та зручного місця на березі водойми. Дозволяється прийняти старт

						відштовхуванням від бортика басейну. Під час виконання вправи у відкритій водоймі за допомогою буйків виставляється фінішний коридор 5 м завширшки. Плавець повинен "пройти" під водою крізь цей коридор. Перед початком вправи та одразу після її виконання плавець обмінюється з особою, яка страхує, знаками візуального зв'язку "сигнал 1" (все добре). Початок: подано команду "На старт, увага - РУШ". Закінчення: поява плавця або будь-якої частини його тіла на поверхні води. Примітка. У дужках вказано норматив виконання вправи у відкритій водоймі
5	Пірнавання у довжину в комплекті спорядження № 1 (ласти, маска, трубка)	до 30 років 30-35 років 35-40 років 40-45 років 45-50 років	30 м (25 м) 29 м (24 м) 28 м (23 м) 27 м (22 м) 26 м (21 м)	28 м (23 м) 27 м (22 м) 26 м (21 м) 25 м (20 м) 24 м (19 м)	25 м (20 м) 24 м (19 м) 23 м (18 м) 22 м (17 м) 21 м (16 м)	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Під час виконання вправи плавець повинен повністю перебувати під водою. Рекомендована глибина вправи нормативу - 1,5 м. Для кожного плавця, який виконує вправу, призначається плавець, який страхує. Під час виконання вправи у басейні дозволяється страхувати візуально з бортика, а не з води, проте особа, яка страхує, повинна супроводжувати плавця. Під час виконання вправи у відкритій водоймі особа, яка страхує, в комплекті спорядження № 1 повинна знаходитись у воді. Комплект спорядження № 1 надягається перед початком виконання вправи. Старт виконується з води біля бортика басейну або з безпечного та зручного місця на березі водойми. Дозволяється прийняти старт відштовхуванням від бортика басейну. Під час виконання вправи у відкритій водоймі за допомогою буйків виставляється фінішний коридор 5 м завширшки. Плавець повинен "пройти" під водою крізь цей коридор. Перед початком виконання вправи та одразу після її завершення плавець

						обмінюється з особою, яка страхує, знаками візуального зв'язку "сигнал 1" (все добре). Початок: подано команду " На старт, увага - РУШ ". Закінчення: поява плавця або будь-якої частини його тіла на поверхні води. Примітка. У дужках вказано норматив виконання вправи у відкритій водоймі
6	Буксирування потерпілого на дистанцію 25 м	до 30 років 30-35 років 35-40 років 40-45 років 45-50 років	1 хв. 30 с 1 хв. 35 с 1 хв. 40 с 1 хв. 45 с 1 хв. 50 с	1 хв. 40 с 1 хв. 45 с 1 хв. 50 с 1 хв. 55 с 2 хв.	1 хв. 50 с 1 хв. 55 с 2 хв. 2 хв. 5 с 2 хв. 10 с	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Виконавець сам визначає, як він буде буксирувати умовного потерпілого. Одна з головних умов виконання вправи - обличчя умовного потерпілого протягом усієї дистанції повинно знаходитись над поверхнею води. Вправа виконується без використання ластів та маски. Під час виконання вправи у басейні забороняється відпочивати, тримаючись за розмежувальну доріжку або за бортик басейну. Під час виконання вправи у відкритій водоймі на глибині, що не дає змоги встати на ноги, умовний потерпілий повинен бути одягненим в комплект спорядження № 1 та готовим за необхідності забезпечити страхування плавця. Старт виконується з води. Початок: подано команду " На старт, увага - РУШ ". Закінчення: торкання бортика басейну або проходження умовної лінії фінішу при виконанні вправи у відкритій водоймі
7	Буксирування потерпілого в комплекті спорядження № 1 (ласти, маска, трубка) на дистанцію 50 м	до 30 років 30-35 років 35-40 років 40-45 років 45-50 років	1 хв. 40 с 1 хв. 45 с 1 хв. 50 с 1 хв. 55 с 2 хв.	1 хв. 50 с 1 хв. 55 с 2 хв. 2 хв. 5 с 2 хв. 10 с	2 хв. 2 хв. 5 с 2 хв. 10 с 2 хв. 15 с 2 хв. 20 с	Вправа може виконуватись у басейні або у відкритій водоймі. Виконавець сам визначає, як він буде буксирувати умовного потерпілого. Одна з головних умов виконання вправи - обличчя умовного потерпілого протягом усієї дистанції повинно знаходитись над поверхнею води. Під час виконання вправи у басейні забороняється відпочивати, тримаючись за розмежувальну доріжку або за бортик басейну. Під час виконання вправи у

						відкритій водоймі на глибині, що не дає змоги встати на ноги, умовний потерпілий повинен бути одягненим в комплект спорядження № 1 та готовим за необхідності забезпечити страхування плавця. Старт виконується з води. Комплект спорядження № 1 надягається перед початком виконання вправи. Початок: подано команду "На старт, увага - РУШ". Закінчення: торкання бортика басейну або проходження умовної лінії фінішу при виконанні вправи у відкритій водоймі
8	Розгортання водолазної станції	водолази	45 хв.	50 хв.	55 хв.	Водолазне спорядження знаходиться у спеціальній аварійно-рятувальній водолазній станції легкого (САРВС-Л) або важкого (САРВС-В) типу. Вправа виконується на відстані не менше 5 м від води на місці, попередньо очищеному від гострих предметів, з дотриманням правил безпеки праці на водолазних роботах. За командою особовий склад розгортає водолазну станцію. Початок: подано команду "Увага - РУШ". Закінчення: доповідь водолаза керівнику спусків про готовність до проведення спусків. Примітка. Відповідальність за виконання всіх заходів несе керівник водолазних спусків
9	Розгортання надувного човна та спуск його на воду: без навісного двигуна з навісним двигуном	водолази, плавці-рятувальники	8 хв. 15 хв.	10 хв. 30 с 20 хв.	16 хв. 25 хв.	Перед початком виконання вправи надувний човен, укладений у чохол, та двигун знаходяться у спеціальній аварійно-рятувальній водолазній станції легкого (САРВС-Л) або важкого (САРВС-В) типу. Вправа виконується на відстані не менше 5 м від води на місці, попередньо очищеному від гострих предметів. Для вправи без навісного двигуна: за командою плавці-рятувальники дістають з автомобіля укладений човен та розгортають його з подальшим спуском на воду. Початок: подано команду "Увага - РУШ". Закінчення: плавці-рятувальники, одягнені у

						рятувальні жилети, знаходяться у човні на воді, весла закріплені та занурені у воду. Для вправи з навісним двигуном: за командою плавці-рятувальники розгортають човен, закріплюють двигун та спускають човен на воду. Початок: подано команду "Увага - РУШ". Закінчення: плавці-рятувальники, одягнені в рятувальні жилети, знаходяться у човні, двигун заведений
10	Веслування на шлюпці на дистанцію 1000 м	плавці-рятувальники, водолази	7 хв.	8 хв.	9 хв.	Вправа виконується у відкритій водоймі. За командою "Зайняти місце" плавець сідає у шлюпку в рятувальному жилеті. За командою "Увага - РУШ" бере в руки весла і починає веслувати у сторону відмітки фінішу або відмітки розвороту (500 м) з подальшим напрямком в сторону фінішу. Початок: подано команду "Увага - РУШ". Закінчення: пересікання плавцем лінії фінішу. Примітка. Під час виконання вправи на березі повинен знаходитися рятувальний катер з підвісним двигуном для надання допомоги плавцю.

**VII. Нормативи виконання навчальних вправ особовим складом підрозділів радіаційного, хімічного та біологічного захисту
Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту**

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Надягання протигаза (респіратор)	індивідуально	7 с (11 с)	8 с (12 с)	10 с (12 с)	Виконавці вправи знаходяться у районі зосередження, на техніці, в приміщенні тощо. Протигази і респіратори у похідному положенні. За командою надягають протигази або респіратори. Початок: подано команду "Гази" або "Респіратори надіти". Закінчення: виконавці вправи надягнули протигази або респіратори, зробили повний
		у складі розрахунку	8 с (12 с)	9 с (13 с)	11 с (15 с)	
		у складі відділення (караулу)	9 с (13 с)	10 с (14 с)	12 с	
					(16 с)	

		у складі групи (частини)	10 с (14 с)	11 с (15 с)	13 с (18 с)	видих, відновили дихання, надягли головні убори. Примітки: 1. Часовим показником без дужок вказано час надягання протигаза, у дужках - надягання респіратора. 2. Під час надягання протигаза (респіратор) в закритих машинах час збільшується на 1 с. Оцінка знижується на один бал, якщо: під час надягання протигаза виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повного видиху; шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка; кінці носового стискача респіратор не притиснуті до носа. Оцінка "незадовільно", якщо: допущено утворення складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); не повністю загвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски)
2	Користування пошкодженим протигазом при забрудненому повітрі	індивідуально	14 с	16 с	20 с	Виконавці вправи у складі підрозділу знаходяться у наметі (приміщенні) для перевірки протигазів. Протигazi перевірені, підібрані, припасовані і знаходяться у бойовому положенні. За командою від'єднують несправну фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) або шолом-маску та продовжують користуватися протигазами. Початок: подано команду "Фільтрувальна коробка (з'єднувальна трубка) пошкоджена" або "Шолом-маска пошкоджена". Закінчення: виконавець замінює пошкоджену фільтрувальну коробку на нову або бере гвинтове з'єднання фільтрувальної коробки (з'єднувальної трубки) до рота, затискає ніс, відновлює дихання. Примітка. При незначних пошкодженнях: затримати дихання і заплющити очі; затиснути долонями отвір у протигазі; зробити різкий видих, розплющити

						очі та користуватися протигазом у такому положенні. Оцінка "незадовільно", якщо: допущено подразнення очей або органів дихання навчальною хімічною речовиною (хлорпікрином або РДГ-2)
3	Надягання загальновійськового захисного комплексу та протигазу:					Виконавці вправи у складі підрозділу знаходяться у районі розташування, працюють з технікою, на відпочинку тощо. Засоби захисту при них. Виконавці надягають захисні панчохи, захисні плащі в рукави, протигазу, захисні рукавиці та під час дій на машинах шикуються біля них. Початок: подано команду "Плащ в рукави, панчохи, рукавиці надягти. Газу". Закінчення: плащ в рукави, панчохи, рукавиці надіті. Примітка. Показником без дужок вказано час надягання загальновійськового захисного комплексу та протигазу на відкритій місцевості, у дужках - надягання загальновійськового захисного комплексу та протигазу у сховищах або закритих машинах. Оцінка знижується на один бал, якщо: - панчохи надягалися із застібнутими хлястиками; - неправильно застібнуті борти плаща або не повністю надіті панчохи; - не закріплені закріпками шпальки або не застібнуті два шпальки; - не повністю виконані окремі операції при надяганні засобів захисту; - під час надягання протигазу виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повного видиху; - шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка. Оцінка "незадовільно", якщо: - не застібнуті більше двох шпальків; - допущено утворення таких складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); - не повністю пригвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски).
3.1	у вигляді плаща на відкритій місцевості (у сховищах або закритих машинах)	індивідуально	3 хв. (4 хв. 25 с)	3 хв. 20 с (5 хв.)	4 хв. (6 хв.)	
		у складі відділення (караулу, групи, частини)	4 хв. (5 хв. 40 с)	4 хв. 20 с (6 хв. 10 с)	5 хв. 10 с (7 хв. 20 с)	

3.2	у вигляді комбінезона на відкритій місцевості (у сховищах або закритих машинах)	індивідуально	4 хв. 35 с (7 хв.)	(5 хв.) (7 хв. 40с.)	6 хв. (9 хв. 20 с)	Виконавці вправи надягають захисні панчохи, захисні плащі у вигляді комбінезона, протигази, захисні рукавиці та під час дій на машинах шикуються біля них. Початок: подано команду " Захисний комплект надягти. Гази ". Закінчення: виконавці надягнули захисний комплект. Примітка. Показником без дужок вказано час надягання загальновійськового захисного комплекту та протигаза на відкритій місцевості, в дужках - надягання загальновійськового захисного комплекту та протигаза у сховищах або закритих машинах. Оцінка знижується на один бал, якщо: панчохи надягалися із застібнутими хлястиками; неправильно застібнуті борти плаща або не повністю надягнуті панчохи; не закріплені закріпками шпеньки або не застібнуті два шпеньки; під час надягання плаща у вигляді комбінезона спорядження та сумка протигаза не надягнуті поверх засобів захисту; не повністю виконані окремі операції при надяганні засобів захисту; під час надягання протигаза виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повного видиху; шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка. Оцінка "незадовільно", якщо: не застебнуті більше двох шпеньків; допущено утворення таких складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); не повністю пригвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски)
4	Надягання спеціального захисного одягу та протигаза (дихального апарата на стисненому повітрі):	індивідуально				Виконавці вправи знаходяться на незараженій місцевості. Спеціальний захисний одяг (костюм ЛІ-1, Trelchem Super) у похідному положенні. Виконавці надягають штани, куртку (захисний костюм), протигаз

	костюм Л-1 костюм Trelchem Super		4 хв. 4 хв. 10 с	4 хв. 20 с 4 хв. 40 с	5 хв. 10 с 5 хв.	(дихальний апарат на стисненому повітрі), підшоломник, рукавиці. Початок: подано команду: " Захисний одяг одягнути. Газ ". Закінчення: виконавець надягнув спеціальний захисний одяг. Примітка. Для надягання костюма Trelchem Super призначається помічник. Оцінка знижується на один бал, якщо: не повністю виконані окремі операції при надяганні захисного одягу; не надягнений імпрегнований підшоломник; під час надягання протигаза виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повний видих; шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка. Оцінка "незадовільно", якщо: не застебнутий клапан на шиї або не опущені рукави поверх рукавиць; допущено утворення таких складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); не повністю пригвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски); не зашпильовані з'єднання рукавиць
5	Дії за сигналом "Радіаційна небезпека" (за наявності за 5-10 м від розташування сховищ)	індивідуально у складі розрахунку (відділення, караулу) у складі групи (частини)	3 хв. (31 с) 3 хв. 20 с (34 с) 4 хв. (40 с)	3 хв. 20 с (34 с) (37 с) 3 хв. 20 с (45 с)	4 хв. (41 с) 4 хв. (44 с) 5 хв. 10 с (55 с)	Виконавці вправи у складі підрозділу виконують завдання, знаходяться на відкритій місцевості або поблизу техніки, інженерних споруд. Засоби захисту при них. За сигналом виконавці надягають респіратори, захисні плащі в рукави, захисні панчохи і рукавиці (надягають респіратори, займають сховище (укриття), зачиняють двері, люки, жалюзі та вмикають систему колективного захисту) Початок: подано сигнал " Радіаційна небезпека ". Закінчення: виконавці надягли засоби захисту (укрилися у сховищі). Примітка. Показником без дужок вказано час під час дій на місцевості, відкритій техніці; у дужках — час за наявності за 5-10 м від розташування сховищ.

						Оцінка знижується на один бал, якщо: не повністю закриті двері, жалюзі і люки або бокове скло автомобіля; не ввімкнено систему колективного захисту та бортовий прилад радіаційної розвідки; кінці носового стискача респіратор не притиснуті до носа; не повністю виконані окремі операції при надяганні захисного одягу; не надягнений імпрегнований підшоломник. Оцінка "незадовільно", якщо: за наявності поблизу сховищ, техніки виконавець їх не використав; не застебнутий клапан на шії або не опущені рукави поверх рукавиць
6	Дії за сигналом "Хімічна тривога"					Виконавці вправи у складі підрозділу виконують завдання, знаходяться на відкритій місцевості або поблизу техніки, інженерних споруд. Засоби захисту при них. За сигналом виконавці надягають протигази, плащі у вигляді накидки та ведуть спостереження за місцевістю (надягають респіратори, займають сховище, зачиняють двері, люки, жалюзі та вмикають систему колективного захисту).
6.1	(за наявності за 5-10 м від розташування сховищ)	індивідуально	35 с (25 с)	40 с (27 с)	50 с (32 с)	Початок: подано сигнал "Хімічна тривога". Закінчення: виконавці надягли засоби захисту (укрилися у сховищі).
		у складі розрахунку (відділення, караулу)	40 с (21 с)	45 с (24 с)	55 с (41 с)	Примітка. Показником без дужок вказано час під час дій на місцевості, відкритій техніці, у дужках - час за наявності за 5-10 м від розташування сховищ.
		у складі групи (частини)	45 с (34 с)	50 с (37 с)	1 хв. (44 с)	Оцінка знижується на один бал, якщо:
		індивідуально	3 хв. (5 хв.)	3 хв. 20 с (5 хв. 30 с)	4 хв. (6 хв. 30 с)	не повністю закриті двері, жалюзі і люки у техніці;
		у складі розрахунку (відділення, караулу)	3 хв. 20 с (5 хв.)	3 хв. 40 с (5 хв. 30 с)	4 хв. 30 с (6 хв. 30 с)	виконавець не веде спостереження за місцевістю;
		у складі групи (частини)	4 хв. (6 хв.)	4 хв. 20 с (6 хв. 30 с)	5 хв. 10 с (8 хв.)	під час надягання протигаза виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повний видих;
	для подальших дій в умовах зараженої місцевості і повітря: на відкритій місцевості (у сховищах або закритих машинах)					шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка;
						кінці носового стискача респіратор не притиснуті до носа.
						Оцінка "незадовільно", якщо:
						залишилися незахищеними окремі

6.2						частини тіла, обмундирування або взуття при надяганні плаща у вигляді накидки; не увімкнено систему колективного захисту (там, де вона є); допущено утворення таких складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); не застебнуті більше двох шпеньків; не повністю загвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски); не застебнутий клапан на шиї або не опущені рукави поверх рукавиць. Для подальших дій в умовах зараженої місцевості та повітря виконавці за командою, не знімаючи протигаза, надягають захисні панчохи, захисні рукавиці та захисні плащі в рукави. Початок: подано команду "Плащ в рукави, панчохи, рукавиці надягнуті". Закінчення: виконавці надягли засоби захисту. Примітка. Показником без дужок вказано час виконання вправи на відкритій місцевості, у дужках - у сховищах або закритих машинах. Оцінка знижується на один бал, якщо: виконавець не веде спостереження за місцевістю. Оцінка "незадовільно", якщо: не застебнуті більше двох шпеньків
7	Підготовка до подолання зараженої ділянки місцевості:					Виконавці вправи у складі підрозділу здійснюють марш. Засоби захисту знаходяться при них. Визначена заражена ділянка місцевості. Командир (начальник) зупиняє підрозділ, шикує виконавців біля машин і ставить завдання на подолання зараженої ділянки. Виконавці проводять герметизацію техніки, яка оснащена системами колективного захисту, накривають майно. Після підготовки техніки виконавці вмикають систему колективного захисту та прилади радіаційної і хімічної розвідки (там, де вони встановлені), надягають захисні комплекти в машинах. Початок: подано команду " До
7.1	під час дій особового складу в захисному комплекті у вигляді "плащ в рукави"	у складі розрахунку (відділення, караулу)	5 хв. 30 с	6 хв.	7 хв. 10 с	
		у складі групи (частини)	6 хв. 30 с	7 хв.	8 хв. 20 с	
7.2	під час дій особового складу в захисному комплекті у вигляді	у складі розрахунку (відділення, караулу)	7 хв. 50 с	8 хв. 30 с	10 хв.	

	комбінезона	у складі групи (частини)	9 хв. 40 с	10 хв. 30 с	13 хв. 40 с	подолання зараженої ділянки місцевості підготуватись". Закінчення: доповідь командира (начальника) про готовність до подолання зараженої ділянки місцевості. Примітка: Після виконання вправи виконавці шикуються для перевірки правильності надягання засобів захисту. Оцінка знижується на один бал, якщо: не закріплено тент або не повністю закриті вікна, люки, шторки бронетехніки і автомобілів; не накрите майно; не вказано швидкість руху підрозділу через заражену ділянку та інтервали між машинами; не повністю закриті двері, жалюзі і люки або бокове скло автомобіля; не ввімкнено систему колективного захисту та бортовий прилад радіаційної розвідки; під час надягання протигаза виконавець не заплющив очі і не затримав подих або після надягання не зробив повний видих; шолом-маска (маска) надіта з перекосом або перекручена з'єднувальна трубка; кінці носового стискача респіратора не притиснуті до носа; не повністю виконані операції при надяганні захисного одягу; не надягнений імпрегнований підшоломник. Оцінка "незадовільно", якщо: під час постановки завдання не визначено або визначено помилково порядок використання засобів захисту; не увімкнено систему колективного захисту та прилади радіаційної і хімічної розвідки (там, де вони встановлені); допущено утворення таких складок або перекосів, які сприяють проникненню зовнішнього повітря під шолом-маску (маску); не повністю пригвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски); не застебнутий клапан на шиї або не опущені рукави поверх рукавиць
8	Підготовка до роботи табельних засобів спеціальної					Гусенична техніка та автомобілі заражені небезпечними хімічними, радіоактивними або бактеріологічними (біологічними)

	обробки:					речовинами та виведені із зараженої ділянки. Механік-водій (водій) та його помічник у засобах захисту перед машиною. Засоби спеціальної обробки на машині. За командою водій та його помічник готують засоби дезактивації (дегазації, дезінфекції) до роботи. Початок: подано команду " Комплект спеціальної обробки розгорнути ". Закінчення: доповідь водія про готовність комплекту до роботи. Примітка. Під час роботи з ежекторною насадкою для дезактивуючого розчину можна використовувати будь-яку ємність: відро, банку, бочку тощо; для комплекту ІДК-1 часовим показником без дужок вказано час виконання вправи з використанням стисненого повітря від компресора автомобіля, у дужках - з використанням автомобільного насоса; для комплекту ДК-4 часовим показником без дужок вказано час з використанням газорідного методу, у дужках - з використанням методу відсмоктування. Оцінка знижується на один бал, якщо: не утворено необхідний тиск в ємності з рідиною; є теча у з'єднувальних елементах комплекту. Оцінка "незадовільно", якщо: не подається дегазуючий (дезактивуючий) розчин; перед запуском двигуна не відкривався запобіжний клапан
	комплект ІДК-1 з використанням стисненого повітря від компресора автомобіля (з використанням автомобільного насоса)	механік-водій	2 хв. 45 с (3 хв.)	3 хв. (3 хв. 20 с)	3 хв. 30 с (4 хв.)	
	комплект ДК-4 (4Б, 4У, 4Д) за газорідним методом (методом відсмоктування)	механік-водій (водій) і помічник	3 хв. 20 с (2 хв. 20 с)	3 хв. 30 с (2 хв. 30 с)	4 хв. (3 хв.)	
9	Підготовка приладів радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю до роботи:					Елементи живлення приєднані та заряджені. За командою проводиться перевірка роботи приладу. Початок: подано команду " Прилад до роботи підготувати і перевірити ". Закінчення: доповідь про готовність приладу до роботи. Примітка. Час розігрівання датчика для ПРХР у норматив не входить. Оцінка знижується на один бал, якщо: не виконувалась встановлена послідовність підготування приладу до роботи; неправильно визначено витрату повітря і не проведено заміну
	ГСА-12	індивідуально	13 хв.	14 хв.	17 хв.	
	ПРХР		2 хв. 20 с	2 хв. 30 с	3 хв.	
	ІМД-21		1 хв.	1 хв. 10 с	1 хв. 25 с	
	ДП-5В		4 хв.	4 хв. 20 с	5 хв.	
	ІД-1		46 с	50 с	1 хв.	

	МКС-У		3 хв. 50 с	4 хв.	4 хв. 20 с	фільтра; не закручено захисну оправу після зарядки дозиметра. Оцінка "незадовільно", якщо: не виконано всі пункти порядку підготовки приладу до роботи; не дотримано полярність підключення елементів живлення; не проведено звірку показників приладу з контрольними показниками, зазначеними у формулярі
	МКС-05		1 хв.	1 хв. 05 с	1 хв. 20 с	
	Сталкер: без передачі значень на зовнішній ПК		1 хв. 30 с	1 хв. 40 с	2 хв.	
	без передачі значень на зовнішній ПК		3 хв. 30 с	3 хв. 50 с	4 хв. 20 с	
	ДОЗОР-С-М		1 хв.	1 хв. 10 с	1 хв. 25 с	
10	Підготовка машини радіаційно-хімічної розвідки до роботи: УАЗ-469рх БРДМ-2рх	у складі розрахунку (відділення, групи)	16 хв. 20 хв.	17 хв. 22 хв.	20 хв. 26 хв.	Начальник розрахунку, відділення, групи, частини отримав завдання на ведення радіаційної і хімічної розвідки. Автомобіль укомплектований всіма засобами розвідки, знаходиться в укритті або на відкритій місцевості і замаскований. Особовий склад вишикуваний біля автомобіля. За командою готує машину до розвідки і надягає засоби захисту. Початок: подано команду "Машину до розвідки підготувати". Закінчення: доповідь начальника про готовність машини до розвідки. Примітка. Час підготовки до роботи АСП у норматив не входить. Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено помилки, що знижують оцінку, при підготовці приладів до роботи; не підготовлено до роботи комплект для відбору проб і другий комплект знаків огороження; не підготовлено до роботи в нічних умовах електричні ліхтарі для КЗО-2. Оцінка "незадовільно", якщо: допущено помилки, що визначають оцінку "незадовільно", під час підготовки приладів до роботи; несправна радіостанція або один із приладів радіаційної та хімічної розвідки; відсутні компоненти спеціальних розчинів для дегазації і дезактивації приладів і автомобілів; не підготовлено до роботи навігаційну апаратуру

11	Розгортання поста радіаційного хімічного спостереження	відділення	16 хв.	17 хв.	20 хв.	Вправу виконують 3 особи. Відділенню поставлено завдання на ведення РХБ спостереження. За командою відділення ставить машину у визначене місце спостереження і здійснює її маскування, готує прилади РХБ розвідки до роботи, розгортає метеопост. Надягає засоби захисту у стан "наготові". Перед постом 4-5 орієнтирів у секторі до 150 градусів, у глибину до 2 км. Командир відділення складає схему орієнтирів і готує метеодонесення. Початок: подано команду "Пост РХБ спостереження розгорнути". Закінчення: доповідь командира відділення про початок ведення спостереження, вручення схеми орієнтирів і метеодонесення командир (начальнику), якому підпорядковується пост. Примітка. З обладнанням окопу для поста РХБ спостереження час виконання нормативу збільшується на 2 години. Оцінка знижується на один бал, якщо: - допущені помилки, які знижують оцінку при підготовці приладів і метеокомплекту до роботи; - відстань до орієнтирів визначена з помилкою більше 20 %; - під час складання схеми орієнтирів використовувались нестатутні знаки. Оцінка "незадовільно", якщо: - не працює один і більше приладів РХБ розвідки або метеокомплект; - допущені помилки, які визначають оцінку "незадовільно", при підготовці приладів або метеокомплекту до роботи; - командир відділення не зміг скласти схему орієнтирів
12	Розгортання польового метеорологічного поста і визначення метеоданих	індивідуально	12 хв.	13 хв.	15 хв.	Виконавцю вправи поставлено завдання на ведення метеорологічного спостереження. Засоби захисту у стані "наготові", метеокомплект № 3 біля виконавця. За командою виконавець виходить у вказаний район, вибирає місце, розгортає метеокомплект, визначає метеодані і готує метеодонесення. Початок: подано команду "Метеорологічний пост розгорнути". Закінчення: виконавець вручає

						метеодонесення. Оцінка знижується на один бал, якщо: метеокомплект не повністю укомплектований приладдям; напрямок вітру визначено неправильно; вказівки румбів поставлені неправильно. Оцінка "незадовільно", якщо: не дотримано встановлений час при знятті показників швидкості вітру або температури повітря і ґрунту; при визначенні температури ґрунту термометр-пращ не покладено в борозну ґрунту або для зняття показників його взято в руки
13	Одягання протигаза на потерпілого	індивідуально	14 с	16 с	17 с	Виконавці вправи шикуються у дві шеренги. Протигазу у похідному положенні. Одна шеренга по команді сідає (лягає) на землю, протигазу знімає та кладе праворуч від себе. Попередньо виконавці з шеренги, що стоїть, по команді "Гази" надягають особисті протигазу. За командою виконавці з шеренги, що стоїть, одягають на умовних потерпілих їх протигазу. Початок: подано команду "Протигаз на потерпілого одягнути". Закінчення: виконавцями виконано усі необхідні дії. Оцінка знижується на один бал, якщо: шолом-маска (маска) одягнута таким чином, що окуляри не знаходяться навпроти очей умовного потерпілого; перекручена з'єднувальна трубка протигаза. Оцінка "незадовільно", якщо: на шолом-масці (масці) протигаза допущено утворення таких складок або перекосів, за яких зовнішнє повітря проникає під неї; не повністю пригвинчено фільтрувальну коробку (з'єднувальну трубку) до шолом-маски (маски); при одяганні порвана шолом-маска (маска)
14	Розгортання та підготовка спеціальних автомобілів до роботи:					Спеціальний автомобіль (станція, установка) знаходиться на робочому майданчику. Розрахунок у засобах індивідуального захисту вишикуваний перед спеціальним

	АРС-14	у складі розрахунку				автомобілем. За командою розрахунок повністю розгортає спеціальний автомобіль. Початок: подано команду "Автомобіль (станцію, установку) розгорнути". Закінчення: досягнення тиску 4 кгс/см ² у котлі ДДА і доповідь начальника розрахунку про готовність до виконання завдання. Примітки: 1. При заміні розпилювачів у АРС-14 час на виконання вправи збільшується на 2 хвилини. 2. При розгортанні АРС-14 розрахунком у кількості 2 осіб час збільшується на 1 хвилину 30 секунд. 3. При розгортанні ДДА-66 часовий показник без дужок - для літнього періоду, у дужках - для зимового періоду. Оцінка знижується на один бал, якщо: не враховано напрямку вітру на відкритій місцевості; у з'єднаннях комунікацій для рідин є підтікання; не працює один ствол (там, де вони є); не відкритий люк горловини цистерни АРС. Оцінка "незадовільно", якщо: не працюють два стволи і більше; не відкриті отвори в підлозі камер ДДА для стікання конденсату; не працює пароструминний елеватор, не перевірена надійність роботи запобіжних клапанів; котел не заповнений водою
	для дезактивації струменем води (три робочих місця)		4 хв. 30 с	5 хв.	6 хв.	
	для дегазації, дезактивації, дезінфекції (чотири робочих місця)		5 хв.	5 хв. 30 с	6 хв. 30 с	
	для дегазації місцевості (насадка спереду)		4 хв.	4 хв. 20 с	5 хв.	
	для дегазації місцевості (насадка ззаду)		1 хв. 20 с	1 хв. 30 с	2 хв.	
	ДДА-66	у складі відділення (групи)	30 хв. (40 хв.)	34 хв. (45 хв.)	40 хв. (55 хв.)	

VIII. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу авіаційних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1. Вправи для посадових осіб аеродромно-технічного забезпечення польотів						
1.1	Заправка водою навісних виливних агрегатів (НВА) літака	водії автомобільної та електро-газової служби	10 хв.	12 хв.	14 хв.	Літак Ан-32П, підготовлений до вильоту, знаходиться у визначеному місці. Автомобілі АКПМ-3 (2 шт.), заправлені водою, знаходяться поруч з

	Ан-32П	(АтаЕГС), техніки літаків				літаком по обидві сторони на визначених місцях, водії стоять біля передньої осі автомобіля обличчям до борту повітряного судна. За командою керівника водії розгортають рукава подачі води і під керівництвом техніки літака під'єднують їх до заливних горловин НВА літака та здійснюють заповнення водою (8 т). Після заповнення НВА за командою техніки літака подача води припиняється, рукава подачі води згортаються та автомобілі від'їжджають від літака на відстань безпечного запуску двигунів. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: від'їзд автомобілів від літака (час фіксується за початком руху останнього автомобіля)
1.2	Контрольний огляд засобів АТЗ польотів перед виїздом з парку	водій АтаЕГС	7 хв.	8 хв.	9 хв.	За командою керівника перевірити: зовнішній вигляд автомобіля (установки), роботу приладів освітлення, покажчика поворотів, стоп-сигналу, звукового сигналу і склоочисника. Перевірити комплектність обладнання, вимірювальних приладів, пристосувань та інструменту спеціальної установки, герметичність систем, наявність чохлів та пломбування вузлів і агрегатів установки. Оглянути стан фільтрів роздавальних приладів, стан роздавальних кранів (пістолетів), аеродромних бортових роз'ємів шлангів, джгутів і заземлення. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Огляд закінчено"
1.3	Контрольний огляд засобів АТЗ польотів на аеродромі	водій АтаЕГС	3 хв.	4 хв.	5 хв.	Паливні, масляні, гідравлічні і пневматичні системи базового шасі і спеціальної установки повинні бути заправлені відповідно до завдання із забезпечення польотів або роботи на авіаційній техніці. За командою керівника здійснити перевірку

						технічного стану засобу зовнішнім оглядом при відкритих основних люках з метою виявлення пошкоджень, підтікань рідини, витоку газу і забруднень, що могли виникнути під часу руху автомобіля. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Огляд закінчено".
1.4	Підготовка до запуску та запуск силових агрегатів спеціального обладнання засобів АТЗ польотів	водій АтаЕГС	1 хв.	1 хв. 30 с	2 хв.	За командою керівника перевірити заправку (зарядку) систем спеціальної установки. Перевірити стан вимірювальних приладів і положення регулювальних пристроїв. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
1.5	Розгортання засобів АТЗ польотів	водій АтаЕГС	8 хв.	9 хв.	10 хв.	За командою керівника здійснити під'їзд до повітряного судна під керівництвом техніки літака. Розгорнути силові кабелі. Встановити заземлення. Встановити противідкатні опори. Зробити запис в журналі обліку "початок роботи". Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
1.6	Повне згорання засобів АТЗ польотів у транспортне положення	водій АтаЕГС	2 хв.	3 хв.	4 хв.	За командою керівника зробити запис у журналі обліку "кінець роботи". Змотати заземлення, згорнути силові кабелі. Від'їхати від повітряного судна під керівництвом техніки літака. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
1.7	Робота на засобах АТЗ польотів після повернення з рейсу	водій АтаЕГС	20 хв.	25 хв.	30 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд засобу. Перевірити заправні системи, стан роз'ємів, роздавальних кранів, шлангів, кріплення рухомих приладів та вузлів. Очистити автомобіль від бруду.

						Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
2. Вправи для посадових осіб пошуково-рятувальної і парашутно-десантної служб (авіаційних рятувальників)						
2.1	Оцінка контрольного стрибка з парашутом: відділення парашутиста від повітряного судна вільне падіння, час затримки в розкритті парашута Тз.р.	авіаційні рятувальники	у розрахунковій точці, положення тіла задане стійке падіння в заданому напрямку, Тз.р.=Тз.+1 с	у розрахунковій точці, відхилення осі тіла від заданого напрямку до 45° стійке падіння в заданому напрямку, Тз.р.=Тз.+2 с	з відхиленням +100 м від точки розрахунку, але відхилення осі тіла від заданого напрямку більше 45° падіння не в заданому напрямку, Тз.р.=Тз.+3 с	Відділення парашутиста виконується у двері або люки, призначені для парашутного десантування, за командою випускаючого. Попередня команда - "Приготуватися". Виконавча команда - "Стрибок". Час затримки в розкритті парашута оцінювати за показниками секундоміра.
	розкриття парашута приземлення		у пікіруванні з кутом 45° ноги разом, точність задана	відхилення осі тіла від заданого кута пікірування до +25° ноги разом, точність задана	у горизонтальному положенні на спині або при обертанні з розведеними ногами, точність гірше заданої	Розкриття парашута оцінювати візуальним спостереженням з борту повітряного судна, або із земної поверхні, або за допомогою відеозаписувальних пристроїв. Приземлення оцінювати візуальним спостереженням з повітряного судна або із земної поверхні
2.2	Оцінка контрольного безпарашутного (штурмового) десантування з вертольота на воду: відділення рятувальника від повітряного судна	авіаційні рятувальники	у розрахунковій точці, положення тіла задане	у розрахунковій точці, відхилення осі тіла від заданого напрямку до 10°	з відхиленням +5 м від точки розрахунку, відхилення осі тіла від заданого напрямку більше 10°	Відділення парашутиста виконується у двері або люки, призначені для безпарашутного (штурмового) десантування, за командою випускаючого. Попередня команда - "Приготуватися". Виконавча команда - "Стрибок".

положення тіла у вільному падінні		положення тіла, рук та ніг задане	виправлення осі тіла у повітрі до заданого, положення тіла, рук та ніг задане	виправлення осі тіла у повітрі, але відхилення не більше ніж 10° від заданого, положення тіла, рук та ніг задане	Положення тіла у вільному падінні оцінювати візуальним спостереженням з борту повітряного судна, або з водної поверхні, або за допомогою відеозаписувальних пристроїв.
приводнення		положення тіла, рук та ніг задане (ноги разом), точність приводнення задана	положення тіла, рук та ніг задане (ноги разом), точність приводнення задана	положення тіла, рук та ніг задане (ноги разом), відхилення осі тіла від заданого не більше 10°, точність приводнення +5 м від заданої	Положення тіла у вільному падінні оцінювати візуальним спостереженням з борту повітряного судна, або з водної поверхні, або за допомогою відеозаписувальних пристроїв

3. Вправи для посадових осіб зв'язку та радіотехнічного забезпечення польотів

3.1	Підготовка до роботи і налаштування приймача дискретного діапазону Р-155П	спеціалісти зв'язку	4 хв.	5 хв.	6 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд приймача. Підключити головні телефони і антену. Увімкнути живлення. Перевірити струми ламп і напруги живлення за вмонтованими приладами. Перевірити працездатність приймача в слухових режимах за сигналами станцій, що приймаються. Налаштувати приймач на задану частоту в режимі ЧТ або ДЧТ. Початок: подано команду "Приймач налаштувати". Закінчення: доповідь "Приймач налаштовано"
3.2	Підготовка до роботи і налаштування приймача Р-155 для роботи в режимі ОМ по ВБ (НБ) та ЧТ (ДЧТ ОФТ)	спеціалісти зв'язку	5 хв.	6 хв.	7 хв.	За командою керівника перевірити працездатність приймача з використанням блока зворотного контролю. Налаштувати приймач на дві частоти із запам'ятовуванням, перейти з однієї хвилі на іншу за допомогою автоматики. Початок: подано команду "Приймач налаштувати". Закінчення: доповідь "Приймач налаштовано"
3.3	Ввімкнення живлення передавача радіостанції Р-140	спеціалісти зв'язку	2 хв.	3 хв.	4 хв.	Автомобіль заземлено, антену підключено. За командою керівника провести зовнішній огляд, увімкнути і перевірити напругу живлення, провести регулювання напруг живлення. Початок: подано команду "Радіостанцію ввімкнути". Закінчення: доповідь "Радіостанцію ввімкнуто"

3.4	Налаштування передавача радіостанції Р-140	спеціалісти зв'язку	4 хв.	5 хв.	6 хв.	Автомобіль заземлено, антену підключено. Живлення ввімкнене, апаратура прогріта. За командою керівника провести зовнішній огляд. Встановити органи налаштування передавача згідно з частотою та табличними даними. Налаштувати збудник. Встановити статичний режим підсилювача потужності. Провести налаштування високочастотного тракту. Провести комутацію заданого режиму на пульті управління. Початок: подано команду " Передавач налаштувати ". Закінчення: доповідь " Передавач налаштовано "
3.5	Підготовка до роботи приладу Р-5-10	спеціалісти зв'язку	3 хв.	4 хв.	5 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд. Переконатися у відповідності шнура живлення напрузі живлення та правильності підключення до приладу. Провести градування приладу в усіх режимах роботи. Початок: подано команду " Прилад підготувати ". Закінчення: доповідь " Прилад підготовлено "
3.6	Монтаж прямих муфт на кабелях зв'язку	спеціалісти зв'язку	28 хв. 20 хв. 18 хв. 23 хв.	33 хв. 25 хв. 23 хв. 25 хв.	38 хв. 30 хв. 28 хв. 28 хв.	За командою керівника виконати такі дії: змонтувати пряму муфту на кабелі типу ТЗБ 7х7; змонтувати пряму муфту на кабелі типу ТБ 10х2; змонтувати пряму муфту на кабелі типу ТРПКШ 10х2; змонтувати пряму муфту на кабелі типу ТПП 20х2. Початок: подано команду " Монтаж розпочати ". Закінчення: доповідь " Монтаж закінчено "
3.7	Монтаж міжміських боксів кабелем типу ТЗБ	спеціалісти зв'язку	20 хв. 35 хв.	25 хв. 40 хв.	30 хв. 45 хв.	За командою керівника виконати такі дії: зарядити міжміський бокс 20х2; зарядити міжміський бокс 30х2. Початок: подано команду " Монтаж розпочати ". Закінчення: доповідь " Монтаж закінчено "
3.8	Перехід з проводового телеграфного каналу на радіо- або навпаки	спеціалісти зв'язку	1 хв.	1 хв. 40 с	2 хв.	За командою керівника перекомутувати кінцеву апаратуру з одного каналу на інший. Проконтролювати проходження зв'язку за допомогою вимірювальних приладів. Початок: подано команду " Канал перекомутувати ". Закінчення: доповідь " Канал перекомутовано "
3.9	Підготовка до роботи апаратури П-303-ОБ	спеціалісти зв'язку	5 хв.	6 хв.	7 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд. Увімкнути живлення. Перевірити напругу джерела живлення і рівні сигналів. Початок: подано команду " Апаратуру підготувати ". Закінчення: доповідь " Апаратуру "

						підготовлено"
3.10	Підготовка до роботи і налаштування радіостанції Р-845 (РВПУ винесені на 10 м)	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	5 хв.	7 хв.	9 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіостанції. Увімкнути радіостанцію. По вмонтованих приладах перевірити напругу живлення. Налаштувати напівкомплект А на задану частоту в метровому діапазоні хвиль і напівкомплект Б на задану частоту в дециметровому діапазоні хвиль. Вийти на зв'язок з кореспондентом. Перемкнути управління радіостанції з ВПУ. Перевірити управління радіостанції з ВПУ-1 в метровому діапазоні та з ВПУ-2 в дециметровому діапазоні. Початок: подано команду "Радіостанцію налаштувати". Закінчення: доповідь "Радіостанцію налаштовано"
3.11	Підготовка до роботи і налаштування радіостанції Р-862	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	4 хв.	5 хв.	6 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіостанції. Увімкнути радіостанцію. Налаштувати радіостанцію на задану частоту і вийти на зв'язок з кореспондентом. Початок: подано команду "Радіостанцію налаштувати". Закінчення: доповідь "Радіостанцію налаштовано"
3.12	Підготовка до роботи і перевірка працездатності стартового командного пункту СКП-11	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	6 хв.	8 хв.	10 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд. Підключити лінії зв'язку і кабелі електроживлення. Ввімкнути апаратну. По вмонтованих приладах перевірити напругу живлення. Ввімкнути радіостанції і контрольні радіоприймачі. Перевірити працездатність пульта керування виносними радіостанціями. Перевірити працездатність телефонного комутатора. Ввімкнути магнітофони. Підготувати робоче місце керівника польотів. Початок: подано команду "СКП ввімкнути". Закінчення: доповідь "СКП ввімкнуто"
3.13	Ввімкнення та вимкнення радіопеленгатора АРП-11 в місцевому режимі	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	6 хв.	7 хв.	8 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіопеленгатора і агрегату живлення. Запустити агрегат живлення. Подати напругу на апаратну. Ввімкнути радіопеленгатор. Перевірити працездатність радіопеленгатора в місцевому режимі. Запросити контрольний пеленг на 1-му та 2-му каналах. Вимкнути радіопеленгатор. Початок: подано команду "АРП ввімкнути". Закінчення: доповідь "АРП вимкнуто"
3.14	Ввімкнення та вимкнення радіопеленгатора АРП-11 в дистанційному режимі	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	2 хв. 30 с	3 хв.	4 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіопеленгатора. Ввімкнути живлення апаратури ТУ-ТС. Ввімкнути 1-й та 2-й комплекти радіопеленгатора і перевірити їх працездатність з виносного пункту. Вимкнути 1-й та 2-й комплекти радіопеленгатора та живлення апаратури ТУ-ТС. Початок: подано команду "АРП ввімкнути".

						Закінчення: доповідь "АРП вимкнuto"
3.15	Налаштування УКХ радіопеленгатора за допомогою КВГ	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	12 хв.	14 хв.	16 хв.	За командою керівника на ввімкнутому радіопеленгаторі перевірити налаштування приймача на двох фіксованих частотах. Ввімкнути КВГ і провести від нього налаштування радіопеленгатора. Початок: подано команду "АРП налаштувати". Закінчення: доповідь "АРП налаштовано"
3.16	Підготовка до роботи та вмикання приводної радіостанції ПАР-8СС	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	6 хв.	7 хв.	8 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіостанції та агрегату живлення. Запустити агрегат живлення, подати напругу та ввімкнути радіостанцію. Встановити заданий вид роботи, налаштувати радіостанцію на задану частоту та перевірити по вмонтованих приладах необхідні величини струму та напруги. Початок: подано команду "ПАР ввімкнути". Закінчення: доповідь "ПАР ввімкнuto"
3.17	Підготовка до роботи та вмикання приводної радіостанції ПАР-9М2 (ПАР-9МА)	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	7 хв.	8 хв.	9 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд радіостанції та агрегату живлення. Запустити агрегат живлення, подати напругу та ввімкнути радіостанцію. Встановити заданий вид роботи, налаштувати радіостанцію на задану частоту та перевірити по вмонтованих приладах необхідні величини струму та напруги. Початок: подано команду "ПАР ввімкнути". Закінчення: доповідь "ПАР ввімкнuto"
3.18	Перемикання приводних радіостанцій на канал "ПАР-АРК"	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	30 с	1 хв.	1 хв. 30 с	За командою керівника виконати перемикання налаштованої радіостанції на канал "ПАР-АРК". Початок: подано команду "21-й канал ввімкнути". Закінчення: доповідь "21-й канал ввімкнuto"
3.19	Підготовка до роботи та вмикання радіомаякової групи ПРМГ-76У	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	12 хв.	15 хв.	17 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд агрегату живлення та апаратної. Ввімкнути агрегат живлення та ПРМГ-76У. Перевірити контрольну апаратуру ДКРМ (ГРМ) по високій та низькій частоті. По вмонтованих приладах перевірити напругу живлення, потужність РД, КРМ (ГРМ), положення нуля та крутизни зони. Провести зовнішній огляд апаратури ТУ-ТС та перевірити працездатність ПРМГ-76У у дистанційному режимі. Початок: подано команду "ПРМГ ввімкнути". Закінчення: доповідь "ПРМГ ввімкнuto"
3.20	Підготовка до роботи, вмикання та перевірка радіотехнічної	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	19 хв.	21 хв.	23 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд агрегату живлення і апаратної, ввімкнути агрегат живлення. По вмонтованих приладах перевірити напругу живлення. Ввімкнути РСБН-4Н. Послідовно перевірити роботу

	системи ближньої навігації РСБН-4Н в усіх режимах роботи					"МІСЦЕВА РОБОТА", "МІСЦЕВИЙ РЕМОНТ" та "ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА". Початок: подано команду "РСБН ввімкнути". Закінчення: доповідь "РСБН ввімкнуто"
3.21	Ввімкнення та перевірка радіолокаційної системи посадки літаків РСР-6М2 (РСР-6МН)	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	18 хв.	20 хв.	22 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд агрегатів живлення, антенно-фідерних пристроїв, посадочного та диспетчерського радіолокаторів і апаратної. Увімкнути агрегати живлення і подати напругу на апаратну РСР. По вмонтованих приладах перевірити величини напруги живлення, потужність передавачів посадочного та диспетчерського радіолокаторів. Перевірити працездатність РСР в режимах "АКТ", "ПАС", "СРЦ". Підготувати до роботи засоби об'єктивного контролю, фотоприставку і магнітофон. Початок: подано команду "РСР ввімкнути". Закінчення: доповідь "РСР ввімкнуто"
3.22	Підготовка до роботи і вмикання кодового неонових світломаяка КНС-4 (КНС-4У)	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	5 хв.	6 хв.	7 хв.	Прилад АПС підготовлений до роботи. За командою керівника провести зовнішній огляд світломаяка і агрегату живлення. Заземлити світломаяк. Запустити агрегат живлення. Вибрати заданий режим роботи. Ввімкнути світло маяка. Початок: подано команду "КНС ввімкнути". Закінчення: доповідь "КНС ввімкнуто"
3.23	Підготовка до роботи і вмикання аеродромного посадочного маяка АПМ-90	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	4 хв.	5 хв.	6 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд маяка. Перевірити стан щіток. Виставити по шаблону позитивні та негативні кути. Перевірити стан баластного реостата. Запустити двигун і по щитовому приладу виставити напругу 110 В. Відрегулювати автоматичну подачу вугілля. По контрольних стендах перевірити форму горіння дуги. Початок: подано команду "АПМ ввімкнути". Закінчення: доповідь "АПМ ввімкнуто"
3.24	Підключення радіолокаційної станції до зовнішньої мережі живлення	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	5 хв.	6 хв.	7 хв.	За командою керівника провести вмикання підготовленої до роботи радіолокаційної станції до живлення від зовнішньої мережі. Початок: подано команду "РЛС ввімкнути". Закінчення: доповідь "РЛС ввімкнуто"
3.25	Підключення радіолокаційної станції до агрегату живлення	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	6 хв.	8 хв.	9 хв.	За командою керівника провести вмикання підготовленої до роботи радіолокаційної станції від прогрітого агрегату живлення. Початок: подано команду "РЛС ввімкнути від агрегату". Закінчення: доповідь "РЛС ввімкнуто"
3.26	Перехід живлення радіолокаційної станції від	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	6 хв.	8 хв.	9 хв.	За командою керівника провести перехід живлення радіолокаційної станції від зовнішньої мережі на агрегат живлення. Початок: подано команду "Перейти на

	зовнішньої мережі на агрегат живлення					агрегат". Закінчення: доповідь " Завдання виконано "
3.27	Перевірка справності радіолокаційної станції під напругою	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	9 хв.	11 хв.	12 хв.	За командою керівника виконати перевірку справності апаратури радіолокаційної станції під напругою. Початок: подано команду " Перевірити РЛС ". Закінчення: доповідь " РЛС перевірено "
3.28	Виявлення цілей та видача координат оператором радіолокаційної станції	спеціалісти радіотехнічного забезпечення	кількість цілей			За командою керівника виявляти цілі на дальності не менше 85 % від максимальної, визначати державну належність і видавати координати цілей з точністю, визначеною тактико-технічними даними РЛС. Здійснювати одночасно проводку і видавати інформацію з дискретністю 1 хв. і точністю, визначеною ТТД РЛС, по наступній кількості цілей. Початок: подано команду " Цілі виявити ". Закінчення: доповідь " Завдання виконано, цілі виявлено " (вказати кількість)
			8 хв.	7 хв.	4 хв.	

IX. Нормативи виконання навчальних вправ особового складу підрозділів зв'язку Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1. Вправи з підготовки до роботи та налаштування радіостанцій						
1.1	Підготовка до роботи і налаштування переносної радіостанції Р-107	рятувальник	3 хв.	4 хв.	5 хв.	Рятувальник знаходиться у вихідному положенні біля радіостанції. За командою: провести зовнішній огляд, підключити антену, підключити мікротелефонну гарнітуру, підключити джерело живлення, увімкнути живлення і перевірити живильні напруги приладом, налаштувати радіостанцію на задану частоту, перевірити градування шкали кварцовим калібратором, встановити задану частоту на зазначеному номері ЗПЧ. Початок: подано команду " До роботи приступити ". Закінчення: доповідь " Завдання виконано "
1.2	Підготовка до роботи і налаштування переносної	рятувальник	3 хв. 30 с	4 хв. 30 с	5 хв. 30 с	Рятувальник знаходиться у вихідному положенні біля радіостанції. За командою: провести зовнішній огляд, підключити антену, підключити

2.1	Підготовка до роботи телеграфного апарата	спеціаліст зв'язку	7 хв.	8 хв.	9 хв.	За командою керівника провести зовнішній огляд телеграфного апарата, заправити паперову стрічку, підключити джерело живлення, перевірити працездатність апарата "на себе", встановити швидкість, перевірити справність приладів автоматики і крок перфорації по лінійці. Початок: подано команду "Апарат підготувати". Закінчення: доповідь "Апарат підготовлено"
2.2	Ведення парного обміну на телеграфних апаратах	начальники телеграфних центрів, груп, відділень, змін	900 груп за 40 хв.	800 груп за 40 хв.	700 груп за 40 хв.	Робота на стрічкових телеграфних апаратах виконується на апаратах, з'єднаних між собою штучною лінією, а на рулонних - "на себе". Телеграфні апарати розміщуються так, щоб виключити спілкування між тими, хто навчається, на одному напрямку. За 5 хвилин до початку роботи тим, хто навчається, вручається навчальне навантаження. За цей час вони знайомляться з вихідними телеграмами, займають робочі місця, приймають чергування і перевіряють наявність зв'язку з кореспондентом. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
2.3	Робота на рулонних телеграфних апаратах, увімкнених "на себе": за правилами пуншування телеграм		500 груп за 20 хв.	450 груп за 20 хв.	400 груп за 20 хв.	
2.4	Приймання на слух і передача датчиком Р-010	начальники польових вузлів зв'язку, їх заступники, начальники груп, відділень, апаратних, змін	12 груп за 1 хв.	10 груп за 1 хв.	8 груп за 1 хв.	Вправа приймання на слух і передачі датчиком Р-010 (ключем) проводиться в обладнаному класі. Передається і приймається по одній радіограмі літерного і цифрового текстів обсягом 30 груп, не враховуючи заголовка радіограми, на кожній із трьох нормативних швидкостей. Передача ведеться на датчику Р-010 (ключем) із прослуховуванням своєї роботи, без запису в апаратному журналі. Радіотелеграфісти КХ радіостанцій малої потужності і командирських машин, у комплекті яких є датчики Р-010, виконують вправи приймання на слух, передачі на датчику Р-010 і ключі, що встановлені для радіотелеграфістів КХ радіостанцій середньої і великої потужності Для приймання на слух літерні і цифрові радіограми передаються циркулярно із звукового центру, з трансмітера, магнітофона, датчика Р-010 або з телеграфного ключа зі швидкістю, встановленою для відповідної вправи. Перед початком передачі кожної радіограми передається знак поділу. Текст, що
2.5	Передача ключем		10 груп за 1 хв.	8 груп за 1 хв.	6 груп за 1 хв.	
2.6	Приймання на слух і передача датчиком Р-010	начальники радіовідділень та рівні їм за функціональними обов'язками	14 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	10 груп за 1 хв.	
2.7	Передача ключем		10 груп за 1 хв.	8 груп за 1 хв.	6 груп за 1 хв.	
2.8	Приймання на слух і передача датчиком Р-010	начальники КХ радіостанцій середньої потужності	16 груп за 1 хв.	14 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	
2.9	Передача ключем		14 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	10 груп за 1 хв.	

				за 1 хв.		приймається, дозволяється записувати як рукою, так і на друкарській машинці.
2.10	Приймання на слух і передача ключем	начальники командно-штабних машин, які не мають в комплекті датчика Р-010	14 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	10 груп за 1 хв.	Початок: подано команду " До роботи приступити ". Закінчення: доповідь " Завдання виконано ". Оцінка з приймання на слух (передачі на датчику Р-010, ключі) визначається за найменшою швидкістю приймання (передачі) літерного або цифрового текстів відповідно до встановлених нормативів. Нечітка передача знаків і нерозбірливий запис тексту, який приймається, знижує оцінку на один бал. До нечіткої передачі належать: укорочування або подовжування тире чи крапки; допущення більше п'яти перебоїв; відсутність ритму в роботі
2.11	Приймання на слух і передача датчиком Р-010	радіотелеграфісти КХ радіостанцій середньої, великої потужності	14 груп за 1 хв.	13 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	
2.12	Передача ключем		14 груп за 1 хв.	13 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	
2.13	Приймання на слух і передача ключем	радіотелеграфісти КХ радіостанцій малої потужності і командно-штабних машин	14 груп за 1 хв.	13 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	
2.14	Приймання на слух і передача ключем	радіотелеграфісти приймальних груп, відділень, змін	15 груп за 1 хв.	13 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	
2.15	Приймання на слух і передача ключем	начальники приймальних груп, відділень, змін	16 груп за 1 хв.	14 груп за 1 хв.	12 груп за 1 хв.	

3. Вправи з розгортання радіостанцій

3.1	Розгортання радіостанції Р-140 на антени: горизонтальний диполь для приймача і передавача	екіпаж	без встановлення зв'язку			Розгортання радіостанцій і підготовка їх до роботи проводяться відповідно до вимог інструкцій і довідників з експлуатації цього типу техніки зв'язку і АСУВ. Перед розгортанням радіостанції знаходяться у похідному положенні на відстані 50 м від місця розгортання, яке заздалегідь рекогносцироване. Екіпажі вишикувані попереду автомобілів. За командою висуваються до місця розгортання, проводять розгортання апаратури, антенно-щоголових пристроїв, прокладання, перевірку з'єднувальних ліній і апаратури "на себе".
			26 хв.	32 хв.	44 хв.	
			із встановленням зв'язку			
			28 хв.	35 хв.	46 хв.	
	напівтелескопічну антену для передавача і чотириметровий штир для приймача	екіпаж	без встановлення зв'язку			
			10 хв.	13 хв.	16 хв.	
			із встановленням зв'язку			
			14 хв.	16 хв.	22 хв.	
	екіпаж	без встановлення зв'язку			Після закінчення розгортання і	

	V-подібну антену для передавача і приймача антену Zenітного випромінювання для передавача і приймача	екіпаж	33 хв.	40 хв.	45 хв.	перевірки "на себе" екіпажі шикуються перед автомобілями. Кінець розгортання визначається налаштуванням, регулюванням апаратури, перевіркою «на себе» і готовністю її до роботи в усіх передбачених режимах експлуатації. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь про готовність до приймання зв'язку. Додатково при розгортанні радіостанції із встановленням: 1) радіозв'язку: радіостанція налаштовується на задані частоти;	
			із встановленням зв'язку				
			35 хв.	42 хв.	50 хв.		
			без встановлення зв'язку				
			8 хв.	10 хв.	12 хв.		
			із встановленням зв'язку				
			10 хв.	12 хв.	14 хв.		
3.2	Розгортання радіостанції Р-130 на антени: чотириметрову штирову антену	екіпаж	без встановлення зв'язку			встановлюється радіозв'язок з кореспондентом у заданому режимі (відповідно до схеми-наказу); перевіряються лінії дистанційного управління і проходження зв'язку з пристроєм виносного управління, робляться відповідні записи в апаратному журналі; 2) зв'язку по радіорелейних лініях: встановлюється службовий зв'язок між кореспондентами; здійснюється входження у зв'язок по заданих каналах, вимірюється і приводиться до норми залишкове затухання (підсилення) в них; готуються канали для здачі в спецапаратні і робляться відповідні записи в апаратному журналі. Час, необхідний на прогрівання радіостанції взимку, додається до нормативного часу. Встановлюється радіозв'язок на радіостанціях середньої потужності і рухомих радіостанціях великої потужності в слуховому режимі	
			4 хв.	5 хв.	7 хв.		
			із встановленням зв'язку				
			5 хв.	7 хв.	10 хв.		
	антену симетричний диполь	екіпаж	без встановлення зв'язку				
			7 хв.	8 хв.	10 хв.		
			із встановленням зв'язку				
			8 хв.	10 хв.	13 хв.		
3.3	Розгортання КШМ Р-142 (Р-142Н) на антени всіх типів з прокладанням двох ліній ДУ по 150 м	екіпаж	без встановлення зв'язку				
			14 хв.	16 хв.	18 хв.		
			із встановленням зв'язку				
			17 хв.	20 хв.	25 хв.		
3.4	Розгортання радіостанції середньої та великої потужності	екіпаж	2 хв. 30 с	3 хв.	3 хв. 30 с		
4. Навчальні завдання щодо роботи на засобах зв'язку							

4.1	Робота на автомобільних радіостанціях Р-140 в напрямку із забезпечення радіозв'язку на місці і під час руху	екіпаж	40 хв.	45 хв.	50 хв.	Завдання виконуються вдень і вночі на радіостанціях, віддалених одна від одної на 10-15 км. Одна з радіостанцій призначається головною. Перед розгортанням екіпажі шикуються перед автомобілями. За командою особовий склад виконує роботи, викладені у змісті завдання. Під час переміщення в новий район швидкість руху автомобілів 30-35 км/год. Після прибуття в новий район головна радіостанція подає підлеглий радіостанції сигнал про припинення руху, який є одночасно і сигналом до розгортання лінії дистанційного управління. За цим сигналом екіпажі прокладають лінії дистанційного управління. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
4.2	Ведення слухового телеграфного обміну у радіонапрямку	група (відділення, зміна)	200 груп за 40 хв.	160 груп за 40 хв.	130 груп за 40 хв.	Завдання виконується протягом 40 хвилин на штатній техніці вузла зв'язку. За можливості роботи виконують з використанням передавачів середньої потужності. Виконавці розміщуються в приймальному радіоцентрі так, щоб не було можливості особистого спілкування кореспондентів між собою. Лінії дистанційного керування передавачем виводяться на робочі місця. Перед початком роботи передавачі повинні бути увімкнені і налаштовані. Передачу радіограм дозволяється вести датчиком Р-010 або телеграфним ключем. Контроль за якістю роботи, відтворенням радіонапрямку кореспондента і створенням перешкод виконується за допомогою додаткових радіозасобів. За 5 хвилин до початку роботи виконавцям видаються радіодані, вихідні радіограм, чисті бланки радіограм, апаратні журнали та переговорні таблиці чергового радиста. За цей час проводяться вивчення радіоданих, записи ключів у таблицю чергового радиста, приймання чергування, замовлення радіопередавача і перевірка на випромінювання. Про готовність до роботи виконавці доповідають керівнику заняття. За командою виконавці налаштовують приймачі, подають команду на ввімкнення радіопередавача, якщо не передбачено дистанційне його ввімкнення, налаштовують

						радіозв'язок та починають виконувати навчальне завдання. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: подано команду "Роботу закінчити". Через 40 хвилин за командою радіозв'язок закінчується, приймачі вимикаються, радіодані, радіограми, апаратні журнали здаються керівнику заняття. Після команди заповнювати журнали, радіограми, а також робити в них виправлення забороняється. Відомості про передачу сигналів кореспонденту у своєму, а також в іншому радіонапрямку надаються виконавцям у будь-якій послідовності. Про прийняті (передані) сигнали доповідають керівнику заняття. Обмін у радіонапрямку ведеться в точній відповідності до вимог Керівництва по радіозв'язку. Радіограма вважається прийнятою (переданою), якщо в ній допущено не більше однієї помилки. Помилкою вважається кожна неправильно передана (прийнята) або пропущена група в тексті та в заголовку радіограми
4.3	Ведення телеграфного обміну на радіостанції в радіонапрямку	радіомеханіки КХ радіостанцій великої і середньої потужності, радіотелеграфісти командно-штабних машин, радіоспеціалісти підрозділів скороченого складу, радіотелефоністи	Перший обмін на радіостанціях за 40 хв.			Радіообмін ведеться на штатних радіостанціях. Спеціалісти радіостанцій великої потужності та радіомереж центрального управління виконують завдання на радіостанціях малої чи середньої потужності. Радіостанції розгортаються на табельні штирові антени. Апаратура увімкнена і прогріта. Робота на радіостанціях середньої потужності за рішенням керівника завдань може вестись як на спільних для передавача і приймача частотах у режимі АМ (АТ), так і на рознесених частотах передавання і приймання в режимі ЧМ (ЧТ). При використанні для відпрацювання завдання автомобільних радіостанцій дозволяється залучати на передавач радіомеханіків. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: подано команду "Роботу закінчити".
			240 груп	210 груп	150 груп	
4.4	Робота із забезпечення апаратних, станцій, вузлів зв'язку електроживленням	спеціалісти електросилових установок	13 хв.	15 хв.	17 хв.	Завдання виконується однією особою. Двигуни прогріті до 60-80 °С. При виконанні завдання на виносному електроагрегаті у зміст додатково включається робота з його винесення і підготовки до роботи поза кузовом.

						Для забезпечення дотримання вимог техніки електробезпеки керівником призначається помічник-контролер. Початок: подано команду "До роботи приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
--	--	--	--	--	--	--

Х. Нормативи виконання навчальних вправ особовим складом технічних служб Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Запуск котла-підігрівача (підігрівача): машини, оснащені котлами-підігрівачами IMP, IMP-2	механік-водій (водій)	3 хв. 20 с 4 хв. 10 с	4 хв. 4 хв. 30 с	5 хв. 5 хв. 20 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Перед виконанням вправи паливно-розподільчий кран закритий. Вимикач маси вимкнений. Котел-підігрівач підготувати до роботи і запустити до досягнення ним стабільної роботи. Початок: подано команду "Котел-підігрівач запустити". Закінчення: досягнення стабільної роботи котла-підігрівача (підігрівача)
2	Запуск двигуна системою повітряного пуску	механік-водій (водій)	50 с	1 хв. 20 с	2 хв. 10 с	Машина оснащена системою повітряного запуску двигуна у транспортному положенні, встановлена на рівному майданчику. Тиск повітря у балонах повинен бути не нижче норми, передбаченої керівництвом (інструкцією) з експлуатації. Підготувати двигун до роботи і запустити до досягнення ним сталої роботи. Початок: подано команду "До запуску двигуна приступити". Закінчення: досягнення сталої роботи двигуна
3	Контрольний огляд техніки перед виходом з парку: IMP, ПТС, БАТ, БТМ-3, МДК-2, МДК-3, ПЗМ-2, ГАЗ-66,	екіпаж	23 хв. 21 хв. 11 хв. 8 хв.	25 хв. 23 хв. 12 хв. 9 хв.	30 хв. 28 хв. 15 хв. 10 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Провести контрольний огляд машини. Початок: подано команду "До контрольного огляду приступити". Закінчення: доповідь "Контрольний огляд проведено"

	ЗІЛ-131, КрАЗ-255		9 хв. 14 хв.	10 хв. 15 хв.	12 хв. 18 хв.	
4	Регулювання натягу гусеничних стрічок: ПТС, ІМР, БАТ, БТМ-3, МДК-2, МДК-3	екіпаж	16 хв. 20 хв. 7 хв.	17 хв. 22 хв. 8 хв.	20 хв. 26 хв. 9 хв. 30 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Натяг гусеничних стрічок розрегульований. Провести регулювання гусеничних стрічок. Початок: подано команду "До регулювання натягу гусеничних стрічок приступити". Закінчення: доповідь "Регулювання проведено"
5	Заміна трака гусениці: ІМР БАТ, МДК-2, БТМ-3, БАТ-2, МДК-3, ІМР-2	екіпаж	4 хв. 40 с 21 хв. 20 с 35 хв.	5 хв. 23 хв. 10 с 38 хв.	6 хв. 27 хв. 50 с 46 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Після заміни трака гусеницю натягнути для умов нормальної експлуатації. Замінити (видалити) один трак. Початок: подано команду "До заміни трака приступити". Закінчення: доповідь "Трак замінено"
6	Перевірка приводу управління головним фрикціоном ПТС, БАТ-М, БТМ-3, МДК-2, МДК-3, ІМР, ІМР-2	екіпаж	6 хв. 30 с	7 хв.	8 хв. 25 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Перевірити вільний хід вертикальної (повздовжньої) тяги, роботу сервомеханізму і провести їх регулювання згідно з керівництвом з експлуатації. Початок: подано команду "До перевірки приводу приступити". Закінчення: доповідь "Перевірку проведено"
7	Перевірка регулювання приводів управління механізмами повороту і зупинними гальмами: ПТС, БАТ, БТМ-3, МДК, ІМР	екіпажі	11 хв. 13 хв.	12 хв. 14 хв.	15 хв. 17 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Перевірити вільний хід (повздовжньої) тяги вимикання блокуючого фрикціона правого механізму повороту, регулювання гальм повороту і регулювання зупинних гальм. Початок: подано команду "До перевірки регулювання приводів управління приступити". Закінчення: доповідь "Перевірку проведено"
8	Регулювання натягнення ременів вентилятора: БАТ-М, БТМ-3, МДК-2,	механік-водій:	2 хв. 45 с	3 хв.	3 хв. 40 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Натягнення ременів попередньо послаблено. Перевірити і відрегулювати натягнення ременів. Початок: подано команду "До

	ПЗМ-2		4 хв. 40 с	5 хв.	6 хв.	регулювання натягнення ременів вентилятора приступити". Закінчення: доповідь "Регулювання проведено"
9	Заміна ремня приводу вентилятора: БАТ-М, БТМ-3, МДК-2, КрАЗ-255, ПЗМ-2, Урал-4320, ЗІЛ-131, ГАЗ-66	механік-водій (водій)	4 хв. 4 хв. 6 хв. 6 хв. 5 хв. 8 хв. 30 с	5 хв. 4 хв. 30 с 7 хв. 6 хв. 30 с 6 хв. 30 с 9 хв. 20 с	7 хв. 5 хв. 20 с 9 хв. 7 хв. 50 с 7 хв. 30 с 11 хв. 10 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Зняти ремень приводу вентилятора, оглянути, встановити на місце та відрегулювати натягнення. Початок: подано команду "До заміни ремня вентилятора приступити". Закінчення: доповідь "Заміну проведено"
10	Перевірка рівня мастила у бортових передачах, коробці передач, редукторах та лебідках робочого обладнання БАТ-М, БТМ-3, МДК-2	механік-водій	6 хв. 30 с	7 хв.	8 хв. 25 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Відкрутити відповідні пробки для перевірки. Перевірити рівень мастила, доповнити мастило до норми і закрутити пробки. Початок: подано команду "До перевірки рівня мастила приступити". Закінчення: доповідь "Перевірку проведено"
11	Перевірка регулювання приводу управління паливним насосом машин з дизельними двигунами	екіпаж	5 хв. 30 с	6 хв.	7 хв. 10 с	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Перевірку регулювання провести на максимальну та мінімальну подачу пального. Перевірити і за потреби провести регулювання приводу управління паливним насосом. Початок: подано команду "До перевірки регулювання приводу управління насосом приступити". Закінчення: доповідь "Перевірку проведено"
12	Контрольний огляд перед подоланням водної перешкоди ПТС	екіпаж	11 хв.	12 хв.	15 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Контрольний огляд перед рухом по воді виконується згідно з вимогами керівництва з експлуатації машин. Початок: подано команду "До контрольного огляду приступити". Закінчення: доповідь "Контрольний огляд проведено"

13	Установка акумуляторних батарей: БАТ, БТМ-3, МДК, ПТС, ПЗМ-2, УАЗ-469, ВАЗ-2121, ГАЗ-66, ЗІЛ-131, Урал-375, Урал-4320, КамАЗ-5320, КамАЗ-4310, КрАЗ-255Б, КрАЗ-260	механіки-водії (водії)	22 хв. 25 хв. 4 хв. 40 с 3 хв. 3 хв. 15 с 3 хв. 40 с 8 хв.	27 хв. 27 хв. 5 хв. 3 хв. 15 с 3 хв. 30 с 3 хв. 55 с 8 хв. 30 с	31 хв. 29 хв. 6 хв. 3 хв. 30 с 3 хв. 45 с 4 хв. 10 с 9 хв.	Акумуляторні батареї знаходяться на відстані 15-20 метрів від машини (автомобіля). Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Встановити, підключити акумуляторні батареї, подати звуковий сигнал. Під час перенесення та встановлення батарей типу 6СТЕН-140М (12СТ-70) в гнізда водію (механіку-водію) допомагає одна особа. Початок: подано команду "АКБ встановити". Закінчення: вправу виконано, подано звуковий сигнал
14	Перевірка працездатності засобів захисту екіпажу ПТС, БАТ-М, БТМ-3, МДК, ІМР	механіки-водії	2 хв. 45 с	3 хв.	3 хв. 40 с	Машина у транспортному положенні встановлена на майданчику, двигун розігрітий. Увімкнути нагнітач або ФВУ і перевірити надлишковий тиск. Відкрити клапан повітровідвідної труби, вимкнути ФВУ, надягнути протигази та під'єднати їх до установки. Початок: подано команду "До перевірки засобів захисту приступити". Закінчення: доповідь "Перевірку проведено"
15	Розбирання, промивання та установка масляного фільтра (центрифуги) двигуна: ГАЗ-66 ЗІЛ-131 КрАЗ-255 ЕСД-50-ВС, ЕСД-75-ВС	водій (обслуга)	3 хв. 30 с 4 хв. 10 с 5 хв. 10 с 9 хв.	3 хв. 50 с 4 хв. 30 с 5 хв. 50 с 10 хв.	4 хв. 30 с 5 хв. 30 с 6 хв. 50 с 12 хв.	Фільтр встановлений на двигуні машини. Зняти фільтр, розібрати і покласти його елементи на стелаж. Промити елементи, зібрати і встановити фільтр на двигун. Запустити двигун. Початок: подано команду "До виконання вправи приступити". Закінчення: двигун запущено
16	Розбирання, промивання та установлення	водій (обслуга)				Фільтр встановлено на двигуні машини. Зняти фільтр, розібрати і покласти його елементи на стелаж. Промити елементи,

	повітряного фільтра: ГАЗ-66, ЗІЛ-131, КрАЗ-255, ЕСД-50-ВС, ЕСД-75-ВС		4 хв. 20 с 6 хв. 3 хв. 20 с 9 хв.	4 хв. 40 с 6 хв. 30 с 3 хв. 40 с 10 хв.	5 хв. 30 с 7 хв. 50 с 4 хв. 20 с 12 хв.	зібрати й установити фільтр на двигун машини. Запустити двигун. Початок: подано команду " До виконання вправи приступити ". Закінчення: двигун запущено
17	Заміна магнето та установлення запалювання	обслуга бензоагрегатів електростанцій	18 хв.	20 хв.	24 хв.	Електростанція встановлена на рівному майданчику. Зняти магнето і встановити на двигун навчальне магнето. Запустити двигун і встановити оптимальний кут запалювання. Початок: подано команду " До виконання вправи приступити ". Закінчення: доповідь " Вправу виконано "
18	Накачування колеса системою центрального накачування шин: ГАЗ-66, КрАЗ-255, ЗІЛ-131	водій	4 хв. 30 с 3 хв. 40 с 3 хв. 50 с	4 хв. 50 с 4 хв. 4 хв.	5 хв. 50 с 4 хв. 50 с 5 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику, двигун розігрітий. Підготувати колесо до накачування. Ввімкнути і довести тиск повітря до норми (згідно з інструкцією). Початок: подано команду " До накачування колеса приступити ". Закінчення: доповідь " Колесо накачано "
19	Зчеплення автомобіля з причепом: ГАЗ-66, ЗІЛ-130, КрАЗ-255, ЗІЛ-131	обслуга	1 хв. 10 с 2 хв. 20 с 2 хв.	1 хв. 20 с 2 хв. 30 с 2 хв. 10 с	1 хв. 30 с 3 хв. 2 хв. 30 с	Машина встановлена на відстані 25 метрів спереду причепа під кутом 90° лівим бортом до нього. Керує зчепленням керівник. Провести зчеплення, перевірити правильність та надійність зчеплення, підключити гальма, електроосвітлювальну систему машини і причепа. Перевірити зчеплення, проїхавши 15 метрів. Початок: подано команду " Машину з причепом зчепити ". Закінчення: зупинка машини після проїзду
20	Заміна колеса: ГАЗ-66,	водії	15 хв. 20 с	16 хв. 40 с	20 хв.	Машина у транспортному положенні встановлена на рівному майданчику. Одне колесо замінити запасним. Зняте колесо закріпити на місце запасного.

	ЗІЛ-130, ЗІЛ-131, КрАЗ-255		17 хв.	18 хв. 30 с	22 хв. 10 с	Початок: подано команду "До заміни колеса приступити". Закінчення: доповідь "Колесо замінено"
21	Встановлення захисного заземлення ЕСД-50 ВС, ЕСД-75 ВС	електромеханік	9 хв.	10 хв.	12 хв.	Електростанція встановлена на майданчику. Вкрутити два бури, перевірити опір заземлення приладом МС-07 (МС-08 або М-416), з'єднати проводом із корпусом станції. Початок: подано команду "Захисне заземлення встановити". Закінчення: доповідь "Заземлення встановлено"
22	Завантаження техніки (машин) на залізничні платформи своїм ходом: ІМР, БАТ-М, БТМ, МДК, ТММ-3, ПТС, ЕОВ-4421, ГАЗ-66, ЗІЛ-131, КрАЗ-255	екіпаж (водії, обслуга)	45 хв.	49 хв.	59 хв.	Машина знаходиться за 10 м від залізничної платформи. Матеріали для кріплення на машині. Для кріплення машини розтяжками підготовлено сталевий відпалений дріт. Платформа підготовлена для завантаження. Екіпаж (водій) за 3 м від машини спереду. Початок: подано команду "До завантаження приступити". Закінчення: доповідь "Завантаження проведено". Вправа вважається виконаною, якщо машина розташована та закріплена згідно з вимогами Інструкції з перевезення військ залізничним, водним та повітряним транспортом. Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено падіння перехідних містків на шлях (грунт) під час завантаження; пошкоджено дерев'яний або сильно деформовано металевий борт залізничної платформи під час завантаження; трапилось завалювання машини колесом у проміжок між залізничними платформами, а також здійснено з'їзд однієї гусениці із залізничної платформи. Оцінка "незадовільно", якщо: машини на залізничній платформі розташовані та закріплені неправильно
23	Розвантаження техніки із залізничної платформи: ІМР, БАТ-М, БТМ, МДК, ТММ-3, ЕОВ-4421,	екіпаж (водії, обслуга)	25 хв.	30 хв.	38 хв.	Залізнична платформа із завантаженими та закріпленими машинами стоїть біля завантажувально-розвантажувальної платформи. Залізнична платформа підготовлена до розвантаження. Двигун машини прогрітий, екіпаж вишикуваний біля платформи. Після розвантаження машина зупиняється за 10-12 метрів від платформи, перехідні містки та
			30 хв.	35 хв.	45 хв.	

	ПТС, ГАЗ-66, ЗІЛ-131, КрАЗ-255		18 хв. 13 хв. 16 хв. 18 хв.	20 хв. 15 хв. 18 хв. 20 хв.	25 хв. 18 хв. 22 хв. 25 хв.	матеріали для кріплення прибирають, борти платформи піднімають, екіпаж вишиковується біля машини. Початок: подано команду " До розвантаження приступити ". Закінчення: доповідь " Розвантаження проведено ". Оцінка знижується на один бал, якщо: допущено падіння перехідних містків на шлях (грунт) під час розвантаження; пошкоджено дерев'яний або сильно деформовано металевий борт залізничної платформи під час розвантаження; трапилось завалювання машини колесом у проміжок між залізничними платформами, а також здійснено з'їзд однієї гусениці із залізничної платформи
24	Регулювання натягування ременів приводу генератора КС-4561	обслуга	10 хв.	15 хв.	20 хв.	Перед виконанням вправи натягування ременів послаблюється. Захисний кожух генератора закріплений на ремені. Кранівник знаходиться біля переднього лівого колеса. Початок: подано команду " До регулювання натягування ременів приступити ". Закінчення: доповідь " Регулювання проведено "
25	Налаштування обмежувача вантажопідйомності ОГП-1 на крані КС-4561	обслуга	26 хв.	27 хв.	28 хв.	Кран встановлений на горизонтальному майданчику, інструмент водія - у його кабіні. Початок: подано команду " До налаштування обмежувача приступити ". Закінчення: доповідь " Налаштування проведено "
26	Демонтаж вставки стріли К-162, К-4561	обслуга	53 хв.	55 хв.	57 хв.	Вправу виконують 2 особи. Початок: подано команду " До демонтажу вставки приступити ". Закінчення: доповідь " Демонтаж проведено "
27	Щоденне технічне обслуговування електростанції ЕСБ-0,5-ВО, ЕСБ-1-ВО, ЕСБ-2-ВО, ЕСБ-4-ВО, ЕСБ-2-ВЗ, ЕСБ-4-ВЗ, ЕСБ-4-ІГ, ЕСБ-8-І,	обслуга	7 хв. 11 хв. 7 хв. 16 хв.	8 хв. 13 хв. 8 хв. 17 хв.	10 хв. 15 хв. 10 хв. 20 хв.	Вправа виконується відповідно до вимог Керівництва з експлуатації електростанцій. Початок: подано команду " До технічного обслуговування приступити ". Закінчення: доповідь " Технічне обслуговування проведено "

	ЕСД-50-BC, ЕСД-75-BC		35 хв.	38 хв.	45 хв.	
28	Заміна колеса ЕСД-50-BC, ЕСД-75-BC	водій-електромеханік	14 хв.	15 хв.	18 хв.	Станція у похідному положенні. При виконанні вправи взамін знятого колеса встановити на шасі запасне. Зняте колесо закріпити на місце запасного. Початок: подано команду "До заміни колеса приступити". Закінчення: доповідь "Заміну проведено"
29	Пуск двигуна із застосуванням передпускового підігрівача: УАЗ-469, ГАЗ-66, ЗІЛ- 131, Урал-375, КамАЗ-5320, КамАЗ-4310, КрАЗ-255, КрАЗ-260	водій	3 хв. 10 с 3 хв. 30 с 4 хв. 20 с 6 хв. 30 с	3 хв. 30 с 3 хв. 50 с 4 хв. 40 с 7 хв.	3 хв. 50 с 4 хв. 10 с 5 хв. 7 хв. 30 с	Підготовку до пуску і пуск двигуна проводити в обсязі і послідовності, які передбачені заводською інструкцією з експлуатації цієї марки автомобіля. Система охолодження заповнена антифризом. Вправа вважається виконаною при досягненні стійкої роботи двигуна на мінімальній частоті обертання колінчастого вала на холостому ході. Початок: подано команду "До пуску двигуна приступити". Закінчення: доповідь "Пуск проведено"
30	Регулювання карбюратора на мінімальну частоту обертання колінчастого вала двигуна	водій	8 хв.	8 хв. 20 с	8 хв. 40 с	Виконується в обсязі і послідовності, передбачених заводською інструкцією з експлуатації двигуна. Допускається використання технологічної карти. Після закінчення регулювання проводиться перевірка на працюючому двигуні. Початок: подано команду "До регулювання карбюратора приступити". Закінчення: доповідь "Регулювання виконано"
31	Встановлення кута випередження впорскування палива дизельних двигунів Урал-4320, КамАЗ-4310, КамАЗ-5320, КрАЗ-255, КрАЗ-260	водій	35 хв. 45 хв.	36 хв. 46 хв.	37 хв. 47 хв.	Робота проводиться в обсязі і послідовності, передбачених заводською інструкцією з експлуатації дизельних двигунів. Допускається використання технологічної карти. Водію допомагає 1 особа. Початок: подано команду "До встановлення кута випередження впорскування палива приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
32	Встановлення	водій				Перед виконанням вправи встановлене

	запалювання: ВАЗ-2121, УАЗ-469, ГАЗ-66, ЗІЛ-131, Урал-375		3 хв. 15 с 6 хв. 30 с 7 хв. 7 хв. 15 с	3 хв. 30 с 7 хв. 7 хв. 30 с 7 хв. 45 с	4 хв. 8 хв. 8 хв. 30 с 8 хв. 45 с	запалювання порушується (поворотом корпусу переривача-розподільника). Дроти високої напруги з розподільника зняті. Водію допомагає 1 особа. Початок: подано команду "До встановлення запалення приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
33	Регулювання вільного ходу педалі зчеплення: ВАЗ-2121, УАЗ-469, ГАЗ-66, ЗІЛ-131, Урал-375, Урал-4320, КамАЗ-5320, КамАЗ-4310, КрАЗ-255Б	водій	8 хв. 11 хв. 12 хв. 13 хв. 17 хв.	9 хв. 12 хв. 13 хв. 14 хв. 18 хв.	10 хв. 13 хв. 14 хв. 15 хв. 19 хв.	Виконати роботи з регулювання вільного ходу педалі зчеплення, передбачені інструкцією з експлуатації автомобіля цієї марки. Початок: подано команду "До регулювання вільного ходу педалі зчеплення приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
34	Перевірка і регулювання зупинного гальма: УАЗ-469, ГАЗ-66, ЗІЛ-157, ЗІЛ-131, Урал-375, Урал-4320, КамАЗ-4310, КамАЗ-5320, КрАЗ-255	водії	7 хв. 30 с 8 хв. 30 с 9 хв. 30 с 12 хв. 30 с	8 хв. 30 с 9 хв. 10 хв. 13 хв.	9 хв. 30 с 10 хв. 10 хв. 30 с 13 хв. 30 с	Виконати роботи у послідовності, передбаченій інструкцією з експлуатації. На автомобілі КрАЗ-255Б розтискний кулак у важелі не переставляти. Початок: подано команду "До регулювання зупинного гальма приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"
35	Регулювання вільного ходу педалі гальм: ВАЗ-2121, УАЗ-469, ГАЗ-66, Урал-375, Урал-4320, КамАЗ-5320, КамАЗ-4310,	водії	8 хв. 11 хв. 13 хв.	9 хв. 12 хв. 14 хв.	10 хв. 13 хв. 15 хв.	Виконати роботи, передбачені інструкцією з експлуатації. Початок: подано команду "До регулювання вільного ходу педалі гальм приступити". Закінчення: доповідь "Завдання виконано"

КрАЗ-255, КрАЗ-260,		17 хв.	18 хв.	19 хв.	
ЗІЛ-131		12 хв.	13 хв.	14 хв.	

XI. Нормативи виконання навчальних вправ для підготовки особового складу ремонтно-відновлювальних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Розгортання поста електрозварювальних робіт АДБ-306	обслуга	3 хв. 20 с	3 хв. 40 с	4 хв.	Вправу виконують 2 особи. Положення агрегату - "по-похідному". Особовий склад вишикуваний у майстерні. Початок: подано команду "До розгортання поста електрозварювальних робіт приступити". Закінчення: поява першого спалаху електрозварювання
2	Згортання поста електрозварювальних робіт АДБ-306	обслуга	2 хв. 10 с	2 хв. 40 с	3 хв. 10 с	Вправу виконують 2 особи. Пост згортається з робочого положення у похідне. Початок: подано команду "До згортання поста електрозварювальних робіт приступити". Закінчення: пост у похідному положенні
3	Розгортання поста газозварювальних робіт	обслуга	3 хв. 50 с	4 хв. 10 с	4 хв. 30 с	Вправу виконують 2 особи. Обладнання поста у положенні "по-похідному". Особовий склад вишикуваний у майстерні. Каністра з водою - у кузові. При розгортанні поста коробку з карбідом і каністру з водою встановлюють біля ацетиленового генератора. Зарядка генератора не проводиться. Пост розгортається на відстані 50 м від майстерні. Початок: подано команду "До розгортання поста газозварювальних робіт приступити". Закінчення: доповідь про розгортання поста
4	Згортання поста газозварювальних робіт	обслуга	3 хв. 20 с	3 хв. 50 с	4 хв. 20 с	Вправу виконують 2 особи. Пост згортається з робочого положення в похідне. Початок: подано команду "До

						згортання поста газозварювальних робіт приступити". Закінчення: пост у похідному положенні
5	Встановлення крана-стріли МРІО у робоче положення	обслуга	6 хв.	7 хв.	8 хв.	Вправу виконують 3 особи. Кран-стріла закріплений "по-похідному". Особовий склад вишикуваний біля машини. Початок: подано команду "До встановлення крана-стріли у робоче положення приступити". Закінчення: кран-стріла у робочому положенні
6	Встановлення крана-стріли МРІО у похідне положення	обслуга	5 хв.	6 хв.	7 хв.	Вправу виконують 3 особи. Кран-стріла закріплений у робочому положенні. Особовий склад вишикуваний біля машини. Початок: подано команду "До згортання крана-стріли приступити". Закінчення: кран-стріла у похідному положенні
7	Розгортання постів технічного обслуговування ПАРМ-1М	обслуга	11 хв. 30 с	12 хв. 30 с	13 хв. 30 с	Вправу виконують 3 особи. Обладнання постів закріплено у кузові "по-похідному". Особовий склад вишикуваний біля машини. Розгортаються пости: мийки, змащування, автомеханіки, автоелектрики. Пости розміщуються на місцевості за схемою повного розгортання майстерні. Генератор майстерні запускається, кабельна мережа вмикається під напругою. Початок: подано команду "До розгортання постів технічного обслуговування приступити". Закінчення: доповідь про розгортання постів
8	Згортання постів технічного обслуговування ПАРМ-1М	обслуга	10 хв.	11 хв.	12 хв.	Вправу виконують 3 особи. Згортання постів проводиться у зворотній послідовності. Обладнання укладається і кріпиться "по-похідному" на своїх місцях. Початок: подано команду "До згортання постів технічного обслуговування приступити". Закінчення: пости у похідному положенні
9	Розгортання зарядної станції ЕСБ-4-ВЗ-1 для зарядки АКБ ПАРМ-1М	обслуга	13 хв.	14 хв.	15 хв.	Вправу виконують 2 особи. Положення станції "по-похідному". Початок: подано команду "До розгортання зарядної станції ЕСБ-4-ВЗ-1 приступити". Закінчення: подача

						відрегульованого струму заряду на акумуляторні батареї
10	Згортання зарядної станції ЕСБ-4-ВЗ-1 ПАРМ-1М	обслуга	7 хв. 40 с	8 хв. 40 с	9 хв. 40 с	Вправу виконують 2 особи. Станція згортається з робочого положення у похідне у зворотній послідовності. Початок: подано команду "До згортання зарядної станції ЕСБ-4-ВЗ-1 приступити". Закінчення: зарядна станція у похідному положенні
11	Пуск генератора ПАРМ-1М	обслуга	1 хв. 50 с	2 хв.	2 хв. 10 с	Вправу виконують 2 особи. Двигун машини прогрітий. Пуск генератора проводиться відповідно до керівництва по майстерні. Початок: подано команду "Генератор запустити". Закінчення: поява напруги на щиті управління генератором

ХІІ. Нормативи виконання навчальних вправ з медичної підготовки для особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування навчальної вправи	Розрахунок для виконання вправи	Оцінка виконання вправи			Умови виконання навчальної вправи
			відмінно	добре	задовільно	
1	2	3	4	5	6	7
1	Розгортання пакета перев'язувального індивідуального	індивідуально	23 с	25 с	30 с	Виконавець вправи - у положенні стоячи. Перев'язувальний пакет знаходиться у медичній аптечці. По команді виконавець дістає із медичної аптечки пакет, розгортає та готує його для надання домедичної допомоги (до застосування). Початок: подано команду "Перев'язувальний пакет розгорнути". Закінчення: пакет готовий для надання домедичної допомоги. Оцінка "незадовільно", якщо: порушено стерильність розгорнутого пакета (падіння на землю, торкання форменого (спеціального) одягу тощо)
2	Накладання первинної пов'язки: на праве (ліве) око на праве (ліве) вухо	індивідуально	1 хв. 30 с 1 хв. 15 с	1 хв. 40 с 1 хв.	1 хв. 55 с 1 хв. 30 с	Умовний постраждалий - у положенні лежачи. Перев'язувальний матеріал та інші засоби надання домедичної допомоги (джгути, шини, бинт) - у виконавця або поруч з постраждалим. Під час виконання вправи допускається бинтування поверх одягу.

	на ліктьовий (колінний) суглоб на плечовий суглоб на гомілковостопний суглоб восьмиподібна пов'язка на груди		1 хв. 15 с 1 хв. 20 с 1 хв. 10 с 2 хв. 20 с	20 с 1 хв. 20 с 1 хв. 25 с 1 хв. 15 с 2 хв. 30 с	1 хв. 30 с 1 хв. 35 с 1 хв. 25 с 2 хв. 50 с	Початок: подано команду " До накладання пов'язки приступити ". Закінчення: пов'язку закріплено (шпилькою або кінцями надірваної стрічки бинта). Оцінка знижується на один бал, якщо: пов'язка накладена слабо (сповзає) або при її накладенні утворюються "ки-шені", зморшки; пов'язка не закріплена або закріплена вузлом поверх рани. Оцінка "незадовільно", якщо: порушено стерильність перев'язувального матеріалу (падіння на землю, торкання форменого (спеціального) одягу тощо)
3	Накладання гумового джгута для зупинки кровотечі на стегно (плече)	індивідуально	20 с	22 с	26 с	Виконавець вправи - у положенні стоячи поряд з умовним постраждалим, який перебуває у положенні лежачи. Джгут - у медичній аптечці. Початок: подано команду " До накладання джгута приступити ". Закінчення: джгут закріплено і позначено час його накладання. Оцінка знижується на один бал, якщо: джгут накладено на ділянку поранення або нижче; джгут накладено на оголене тіло без підкладки, здійснено защемлення джгутом шкіри; виконавець не позначив час накладання джгута. Оцінка "незадовільно", якщо: джгут накладено неправильно, що може спричинити повторну кровотечу та загрожує життю постраждалого (ослаблення або сповзання джгута)
4	Накладання закрутки за допомогою косинки або інших підручних засобів на стегно (плече)	індивідуально	30 с	35 с	40 с	Виконавець вправи тримає у руках косинку, знаходиться поряд з умовним постраждалим, який перебуває у положенні лежачи. Початок: подано команду " До накладання закрутки приступити ". Закінчення: закрутку накладено. Оцінка знижується на один бал, якщо: косинку накладено на ділянку поранення або нижче; косинку накладено на оголене тіло без підкладки, здійснено защемлення косинкою шкіри; виконавець не позначив час накладання косинки. Оцінка "незадовільно", якщо: косинку накладено неправильно, що може спричинити повторну кровотечу та загрожує життю постраждалого (ослаблення або

						сповзання косинки)
5	Накладання шини при переломах кісток верхніх та нижніх кінцівок: при переломі кісток плеча при переломі кісток гомілки	індивідуально	2 хв. 20 с 2 хв.	2 хв. 30 с 2 хв. 10 с	3 хв. 2 хв. 30 с	Умовний постраждалий сидить (лежить) на землі, виконавець вправи працює в зручному для себе положенні. Шина накладається на одяг (час для підготовки шини з підручних матеріалів не входить у норматив). Перев'язувальний матеріал, шини - поряд з виконавцем. Початок: подано команду " До накладання шини приступити ". Закінчення: при переломі кісток плеча - підвішування руки на хустинку (бинт, ремінь); при переломі кісток гомілки - закріплення пов'язки (шпилькою або кінцями надірваної стрічки бинта). Оцінка знижується на один бал, якщо: недостатньо точно підігнано шину; недостатня фіксація шини; порушено послідовність роботи при накладанні шини. Оцінка "незадовільно", якщо: накладена шина не забезпечує необхідну іммобілізацію пораненої кінцівки
6	Використання шприца-тюбика з аптечки медичної військової індивідуальної	індивідуально	12 с	13 с	15 с	Умовний постраждалий - у положенні лежачи. Аптечка медична індивідуальна закріплена на поясі у виконавця вправи. Виконавець вправи у протигазі або без нього. Початок: подано команду " Шприц-тюбик використати ". Закінчення: проколювання голкою одягу (без введення голки в м'язи). Оцінка знижується на один бал, якщо: після проколювання внутрішньої оболонки шприца-тюбика допущено витікання частини антидоту через голку через передчасне або необережне натискування на тюбик; використаний шприц-тюбик не покладено в аптечку або під верхній оберток бинта. Оцінка "незадовільно", якщо: не проколота внутрішня оболонка шприца-тюбика

XIII. Нормативи виконання навчальних вправ з фізичної підготовки для особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту

№ з/п	Найменування вправи	Оцінка	Медико-вікові групи					
			до 30 років	30-35 років	35-40 років	40-45 років	45-50 років	50 років і

								старше
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чоловіки								
1	Підтягування на перекладині (кількість разів)	задовільно добре відмінно	8 10 12	6 8 10	5 6 8	4 5 6	3 4 5	2 3 4
2	Згинання та розгинання рук з упору лежачи (кількість разів)	задовільно добре відмінно	30 35 40	25 30 35	20 25 30	15 20 25	10 15 20	5 10 15
3	Жим гири вагою 24 кг однією рукою (кількість разів)	задовільно добре відмінно	10 13 15	8 11 14	6 10 13	5 8 10	4 7 8	3 5 6
4	Комплексна силова вправа, разів за 1 хв.	задовільно добре відмінно	45 50 55	40 45 50	35 40 45	30 35 40	-	-
5	Човниковий біг 10х10 (с)	задовільно добре відмінно	28 27 26	29 27 26	32 31 30	35 34 33	37 36 35	-
6	Біг 100 м (с)	задовільно добре відмінно	14,5 14,0 13,5	14,8 14,3 13,8	15,7 15,0 14,5	17,0 16,0 15,0	-	-
7	Біг 1000 м (хв.)	задовільно добре відмінно	4,05 3,55 3,40	4,15 4,05 3,50	4,25 4,15 4,00	4,50 4,35 4,10	-	-
8	Біг 3000 м (хв.)	задовільно добре відмінно	13,0 12,30 12,00	13,30 13,00 12,30	14,00 13,30 13,00	14,30 14,00 13,30	-	-
9	Плавання 100 м (хв.)	задовільно добре відмінно	2,30 2,10 1,50	2,35 2,15 1,55	2,40 2,20 2,00	2,50 2,30 2,10	-	-
10	Підйом по канату без допомоги ніг (м)	задовільно добре відмінно	6 8 10	6 8 10	6 8 10	5 6 8	4 5 7	-
11	Пірнання у довжину для працівників, які виконують аварійно-рятувальні роботи у воді (м)	задовільно добре відмінно	20 25 30	20 25 30	15 20 25	15 20 25	10 15 20	-
12	Пірнання на глибину 3 м з пропливанням на глибині для працівників, які виконують аварійно-рятувальні роботи у воді (м)	задовільно добре відмінно	8 10 12	8 10 12	6 8 10	6 8 10	5 7 9	-
13	Подолання схилу крутизною 25-30 °, стежка - 100 м (хв.)	залік	6	6	6,30	6,30	7	-

14	Подолання 100 м смуги перешкод (с)	задовільно добре відмінно	33,0 30,0 27,0	36,0 34,0 32,0	40,0 37,0 35,0	46,0 44,0 42,0	-	-
Жінки								
1	Згинання та розгинання рук з упору лежачи (кількість разів)	задовільно добре відмінно	14 18 23	10 12 16	6 8 10	5 8	4	-
2	Біг 100 м (с)	задовільно добре відмінно	16,6 15,8 15,0	17,0 16,2 15,5	17,4 16,6 16,0	-	-	-
3	Біг 1000 м (хв.)	задовільно добре відмінно	4,30 4,10 3,50	4,40 4,20 4,00	5,00 4,30 4,10	5,10 4,40 4,20	-	-
4	Плавання 100 м (хв.)	задовільно добре відмінно	2,45 2,30 2,15	3,00 2,40 2,20	3,20 2,45 2,30	3,30 3,00 2,45	-	-
5	Комплексна силова вправа, разів за 1 хв.	задовільно добре відмінно	26 30 34	22 26 30	18 22 26	12 16 20	-	-
6	Пірнання у довжину для працівників, які виконують аварійно-рятувальні роботи у воді (м)	задовільно добре відмінно	15 20 25	15 20 25	10 15 20	10 15 20	8 12 15	-
7	Пірнання на глибину 3 м з пропливанням на глибині для працівників, які виконують аварійно-рятувальні роботи у воді (м)	задовільно добре відмінно	6 8 10	6 8 10	4 6 8	4 6 8	4 6 8	-
8	Подолання схилу крутизною 25-30 °, стежка - 100 м (хв.)	залік	6,30	6,30	7	7	7,30	-
9	Підйом по канату без допомоги ніг (м)	задовільно добре відмінно	5 7 9	5 6 8	4 6 7	4 5 6	-	-
Т.в.о. директора департаменту юридичного забезпечення МВС		О.М. Губарева						